

LIETUVOS RESPUBLIKOS
KONSTITUCIJA

LIETUVOS RESPUBLIKOS
TEISINGUMO MINISTERIJA

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCIJA

Lietuvos Respublikos piliečių priimta
1992 m. spalio 25 d. referendume

Oficialus tekstas su pakeitimais ir papildymais,
įsigaliojusiais iki 2013 m. gegužės 1 dienos

Ketvirtoji laida

Vilnius 2014

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
TEISINGUMO MINISTRAS**

**ĮSAKYMAS
DĖL AUTENTIŠKO SUAKTUALINTO
LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCIJOS
TEKSTO PATVIRTINIMO**

2013 m. gegužės 8 d. Nr. 1R-144
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų skelbimo ir įsigaliojimo tvarkos įstatymo (Žin., 1993, Nr. 12-296; 2002, Nr. 124-5626) 22 straipsniu, Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų registro įstatymo (Žin., 1995, Nr. 41-992) 8 straipsnio 3 dalimi ir įgyvendindamas Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2000 m. birželio 30 d. įsakymą Nr. 152 „Dėl autentiško suaktualinto teisės akto pateikimo tvarkos“ (Žin., 2000, Nr. 54-1594),

t v i r t i n u valstybės įmonės Registrų centro Teisinės informacijos departamento parengtą autentišką suaktualintą Lietuvos Respublikos Konstitucijos tekstą su pakeitimais ir papildymais, įsigaliojusiais iki 2013 m. gegužės 1 dienos.

TEISINGUMO MINISTRAS

JUOZAS BERNATONIS

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCIJA*

Lietuvos Respublikos piliečių priimta
1992 m. spalio 25 d. referendume

LIETUVIŲ TAUTA

- prieš daugelį amžių sukūrusi Lietuvos valstybę,
  - jos teisinius pamatus grindusi Lietuvos Statutais ir Lietuvos Respublikos Konstitucijomis,
  - šimtmečiais atkakliai gynusi savo laisvę ir nepriklausomybę,
  - išsaugojusi savo dvasią, gimtąją kalbą, raštą ir papročius,
  - įkūnydama prigimtą žmogaus ir Tautos teisę laisvai gyventi ir kurti savo tėvų ir protėvių žemėje – nepriklausomoje Lietuvos valstybėje,
  - puoselėdama Lietuvos žemėje tautinę santarvę,
  - siekdama atviros, teisingos, darnios pilietinės visuomenės ir teisinės valstybės,
- atgimusios Lietuvos valstybės piliečių valia priima ir skelbia šią

KONSTITUCIJA

---

* Žin., 1992, Nr. 33-1014.

I SKIRSNIS LIETUVOS VALSTYBĖ

1 straipsnis

Lietuvos valstybė yra nepriklausoma demokratinė respublika.

2 straipsnis

Lietuvos valstybę kuria Tauta. Suverenitetas priklauso Tautai.

3 straipsnis

Niekas negali varžyti ar riboti Tautos suvereniteto, savintis visai Tautai priklausančių suverenių galių.

Tauta ir kiekvienas pilietis turi teisę priešintis bet kam, kas prievarta kėsina į Lietuvos valstybės nepriklausomybę, teritorijos vientisumą, konstitucinę santvarką.

4 straipsnis

Aukščiausią suverenią galią Tauta vykdo tiesiogiai ar per demokratiškai išrinktus savo atstovus.

5 straipsnis

Valstybės valdžią Lietuvoje vykdo Seimas, Respublikos Prezidentas ir Vyriausybė, Teismas.

Valdžios galias riboja Konstitucija.

Valdžios įstaigos tarnauja žmonėms.

6 straipsnis

Konstitucija yra vientisas ir tiesiogiai taikomas aktas.

Kiekvienas savo teises gali ginti remdamasis Konstitucija.

7 straipsnis

Negalioja joks įstatymas ar kitas aktas priešingas Konstitucijai.

Galioja tik paskelbti įstatymai.

Įstatymo nežinojimas neatleidžia nuo atsakomybės.

8 straipsnis

Valstybinės valdžios ar jos institucijos užgrobimas smurtu laikomi antikonstituciniais veiksmais, yra neteisėti ir negalioja.

9 straipsnis

Svarbiausi Valstybės bei Tautos gyvenimo klausimai sprendžiami referendumu.

Įstatymo nustatytais atvejais referendumą skelbia Seimas.

Referendumas taip pat skelbiamas, jeigu jo reikalauja ne mažiau kaip 300 tūkstančių piliečių, turinčių rinkimų teisę.

Referendumo skelbimo ir vykdymo tvarką nustato įstatymas.

10 straipsnis

Lietuvos valstybės teritorija yra vientisa ir nedalijama į jokių valstybinius darinius.

Valstybės sienos gali būti keičiamos tik Lietuvos Respublikos tarptautine sutartimi, kai ją ratifikuoja 4/5 visų Seimo narių.

11 straipsnis

Lietuvos valstybės teritorijos administracinius vienetus ir jų ribas nustato įstatymas.

12 straipsnis

Lietuvos Respublikos pilietybė įgyjama gimstant ir kitais įstatymo nustatytais pagrindais.

Išskyrus įstatymo numatytus atskirus atvejus, niekas negali būti kartu Lietuvos Respublikos ir kitos valstybės pilietis.

Pilietybės įgijimo ir netekimo tvarką nustato įstatymas.

13 straipsnis

Lietuvos valstybė globoja savo piliečius užsienyje.

Draudžiama išduoti Lietuvos Respublikos pilietį kitai valstybei, jeigu Lietuvos Respublikos tarptautinė sutartis nenustato kitaip.

14 straipsnis

Valstybinė kalba – lietuvių kalba.

15 straipsnis

Valstybės vėliavos spalvos – geltona, žalia, raudona.

Valstybės herbas – baltas Vytis raudoname lauke.

Valstybės herbą, vėliavą ir jų naudojimą nustato įstatymai.

16 straipsnis

Valstybės himnas – Vinco Kudirkos „Tautiška giesmė“.

17 straipsnis

Lietuvos valstybės sostinė yra Vilniaus miestas – ilgaamžė istorinė Lietuvos sostinė.

II SKIRSNIS ŽMOGUS IR VALSTYBĖ

18 straipsnis

Žmogaus teisės ir laisvės yra prigimtinės.

19 straipsnis

Žmogaus teisę į gyvybę saugo įstatymas.

20 straipsnis

Žmogaus laisvė neliečiama.

Niekas negali būti savavališkai sulaikytas arba laikomas suimtas. Niekam neturi būti atimta laisvė kitaip, kaip tokiais pagrindais ir pagal tokias procedūras, kokias yra nustatęs įstatymas.

Nusikaltimo vietoje sulaikytas asmuo per 48 valandas turi būti pristatytas į teismą, kur sulaikytajam dalyvaujant sprendžiamas sulaikymo pagrindumas. Jeigu teismas nepriima nutarimo asmenį suimti, sulaikytasis tuojau pat paleidžiamas.

21 straipsnis

Žmogaus asmuo neliečiamas.

Žmogaus orumą gina įstatymas.

Draudžiama žmogų kankinti, žaloti, žeminti jo orumą, žiauriai su juo elgtis, taip pat nustatyti tokias bausmes.

Su žmogumi, be jo žinios ir laisvo sutikimo, negali būti atliekami moksliniai ar medicinos bandymai.

22 straipsnis

Žmogaus privatus gyvenimas neliečiamas.

Asmens susirašinėjimas, pokalbiai telefonu, telegrafo pranešimai ir kitoks susižinojimas neliečiami.

Informacija apie privatų asmens gyvenimą gali būti renkama tik motyvuotu teismo sprendimu ir tik pagal įstatymą.

Įstatymas ir teismas saugo, kad niekas nepatirtų savavališko ar neteisėto kišimosi į jo asmeninį ir šeimyninį gyvenimą, kėsಿನimosi į jo garbę ir orumą.

23 straipsnis

Nuosavybė neliečiama.

Nuosavybės teises saugo įstatymai.

Nuosavybė gali būti paimama tik įstatymo nustatyta tvarka visuomenės poreikiams ir teisingai atlyginama.

24 straipsnis

Žmogaus būstas neliečiamas.

Be gyventojų sutikimo įeiti į būstą neleidžiama kitaip, kaip tik teismo sprendimu arba įstatymo nustatyta tvarka tada, kai reikia garantuoti viešąją tvarką, sulaukyti nusikaltėlių, gelbėti žmogaus gyvybę, sveikatą ar turtą.

25 straipsnis

Žmogus turi teisę turėti savo įsitikinimus ir juos laisvai reikšti.

Žmogui neturi būti kliudoma ieškoti, gauti ir skleisti informaciją bei idėjas.

Laisvė reikšti įsitikinimus, gauti ir skleisti informaciją negali būti ribojama kitaip, kaip tik įstatymu, jei tai būtina apsaugoti žmogaus sveikatai, garbei ir orumui, privačiam gyvenimui, dorovei ar ginti konstitucinei santvarkai.

Laisvė reikšti įsitikinimus ir skleisti informaciją nesuderinama su nusikalstamais veiksmais – tautinės, rasinės, religinės ar socialinės neapykantos, prievartos bei diskriminacijos kurstymu, šmeižtu ir dezinformacija.

Pilietis turi teisę įstatymo nustatyta tvarka gauti valstybės įstaigų turimą informaciją apie jį.

26 straipsnis

Minties, tikėjimo ir sąžinės laisvė yra nevaržoma.

Kiekvienas žmogus turi teisę laisvai pasirinkti bet kurią religiją arba tikėjimą ir vienas ar su kitais, privačiai ar viešai ją išpažinti, atlikinėti religines apeigas, praktikuoti tikėjimą ir mokyti jo.

Niekas negali kito asmens versti nei būti verčiamas pasirinkti ar išpažinti kurią nors religiją arba tikėjimą.

Žmogaus laisvė išpažinti ir skleisti religiją arba tikėjimą negali būti apribota kitaip, kaip tik įstatymu ir tik tada, kai būtina garantuoti visuomenės saugumą, viešąją tvarką, žmonių sveikatą ir dorovę, taip pat kitas asmens pagrindines teises ir laisves.

Tėvai ir globėjai nevaržomi rūpinasi vaikų ir globotinių religiniu ir doroviniu auklėjimu pagal savo įsitikinimus.

27 straipsnis

Žmogaus įsitikinimais, praktikuojama religija ar tikėjimu negali būti pateisinamas nusikaltimas ar įstatymų nevykdymas.

28 straipsnis

Igyvendindamas savo teises ir naudodamasis savo laisvėmis, žmogus privalo laikytis Lietuvos Respublikos Konstitucijos ir įstatymų, nevaržyti kitų žmonių teisių ir laisvių.

29 straipsnis

Įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys lygūs.

Žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu.

30 straipsnis

Asmuo, kurio konstitucinės teisės ar laisvės pažeidžiamos, turi teisę kreiptis į teismą.

Asmeniui padarytos materialinės ir moralinės žalos atlyginimą nustato įstatymas.

31 straipsnis

Asmuo laikomas nekaltu, kol jo kaltumas neįrodytas įstatymo nustatyta tvarka ir pripažintas įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu.

Asmuo, kaltinamas padaręs nusikaltimą, turi teisę, kad jo bylą viešai ir teisingai išnagrinėtų nepriklausomas ir bešališkas teismas.

Draudžiama versti duoti parodymus prieš save, savo šeimos narius ar artimus giminaičius.

Bausmė gali būti skiriama ar taikoma tik remiantis įstatymu.

Niekas negali būti baudžiamas už tą patį nusikaltimą antrą kartą.

Asmeniui, kuris įtariamas padaręs nusikaltimą, ir kaltinamajam nuo jų sulaikymo arba pirmosios apklausos momento garantuojama teisė į gynybą, taip pat ir teisė turėti advokatą.

32 straipsnis

Piliėtis gali laisvai kilnotis ir pasirinkti gyvenamąją vietą Lietuvoje, gali laisvai išvykti iš Lietuvos.

Šios teisės negali būti varžomos kitaip kaip tik įstatymu ir jeigu tai būtina valstybės saugumui, žmonių sveikatai apsaugoti, taip pat vykdant teisingumą.

Negalima drausti piliečiui grįžti į Lietuvą.

Kiekvienas lietuvis gali apsigyventi Lietuvoje.

33 straipsnis

Piliečiai turi teisę dalyvauti valdant savo šalį tiek tiesiogiai, tiek per demokratiškai išrinktus atstovus, taip pat teisę lygiomis sąlygomis stoti į Lietuvos Respublikos valstybinę tarnybą.

Piliečiams laiduojama teisė kritikuoti valstybės įstaigų ar pareigūnų darbą, apskusti jų sprendimus. Draudžiama persekioti už kritiką.

Piliečiams laiduojama peticijos teisė, kurios įgyvendinimo tvarką nustato įstatymas.

34 straipsnis

Piliečiai, kuriems rinkimų dieną yra sukakę 18 metų, turi rinkimų teisę.

Teisę būti išrinktam nustato Lietuvos Respublikos Konstitucija ir rinkimų įstatymai.

Rinkimuose nedalyvauja piliečiai, kurie teismo pripažinti neveiksniais.

35 straipsnis

Piliečiams laiduojama teisė laisvai vienytis į bendrijas, politines partijas ar asociacijas, jei šių tikslai ir veikla nėra priešingi Konstitucijai ir įstatymams.

Niekas negali būti verčiamas priklausyti kokiai nors bendrijai, politinei partijai ar asociacijai.

Politinių partijų, kitų politinių ir visuomeninių organizacijų steigimą ir veiklą reglamentuoja įstatymas.

36 straipsnis

Negalima drausti ar trukdyti piliečiams rinktis be ginklo į taikius susirinkimus.

Ši teisė negali būti ribojama kitaip, kaip tik įstatymu ir tik tada, kai reikia apsaugoti valstybės ar visuomenės saugumą, viešąją tvarką, žmonių sveikatą ar dorovę arba kitų asmenų teises ir laisves.

37 straipsnis

Piliečiai, priklausantys tautinėms bendrijoms, turi teisę puoselėti savo kalbą, kultūrą ir papročius.

III SKIRSNIS VISUOMENĖ IR VALSTYBĖ

38 straipsnis

Šeima yra visuomenės ir valstybės pagrindas.

Valstybė saugo ir globoja šeimą, motinystę, tėvystę ir vaikystę.

Santuoka sudaroma laisvu vyro ir moters sutarimu.

Valstybė registruoja santuoką, gimimą ir mirtį. Valstybė pripažįsta ir bažnytinę santuokos registraciją.

Sutuoktinių teisės šeimoje lygios.

Tėvų teisė ir pareiga – auklėti savo vaikus dorais žmonėmis ir ištikimais piliečiais, iki pilnametystės juos išlaikyti.

Vaikų pareiga – gerbti tėvus, globoti juos senatvėje ir tausoti jų palikimą.

39 straipsnis

Valstybė globoja šeimas, auginančias ir auklėjančias vaikus namuose, įstatymo nustatyta tvarka teikia joms paramą.

Dirbančioms motinoms įstatymas numato mokamas atostogas iki gimdymo ir po jo, palankias darbo sąlygas ir kitas lengvatas.

Nepilnamečius vaikus gina įstatymas.

40 straipsnis

Valstybinės ir savivaldybių mokymo ir auklėjimo įstaigos yra pasaulietinės. Jose tėvų pageidavimu mokoma tikybos.

Įstatymo nustatyta tvarka gali būti steigiamos nevalstybinės mokymo bei auklėjimo įstaigos.

Aukštosioms mokykloms suteikiama autonomija.

Valstybė prižiūri mokymo ir auklėjimo įstaigų veiklą.

41 straipsnis

Asmenims iki 16 metų mokslas privalomas.

Mokymas valstybinėse ir savivaldybių bendrojo lavinimo, profesinėse bei aukštesniosiose mokyklose yra nemokamas.

Aukštasis mokslas prieinamas visiems pagal kiekvieno žmogaus sugebėjimus. Gerai besimokantiems piliečiams valstybinėse aukštosiose mokyklose laiduojamas nemokamas mokslas.

42 straipsnis

Kultūra, mokslas ir tyrinėjimai bei dėstymas yra laisvi.

Valstybė remia kultūrą ir mokslą, rūpinasi Lietuvos istorijos, meno ir kitų kultūros paminklų bei vertybių apsauga.

Dvasinius ir materialinius autoriaus interesus, susijusius su mokslo, technikos, kultūros ir meno kūryba, saugo ir gina įstatymas.

43 straipsnis

Valstybė pripažįsta tradicines Lietuvoje bažnyčias bei religines organizacijas, o kitas bažnyčias ir religines organizacijas – jeigu jos turi atramą visuomenėje ir jų mokymas bei apeigos neprieštarauja įstatymui ir dorai.

Valstybės pripažintos bažnyčios bei kitos religinės organizacijos turi juridinio asmens teises.

Bažnyčios bei religinės organizacijos laisvai skelbia savo mokslą, atlieka savo apeigas, turi maldos namus, labdaros įstaigas ir mokyklas dvasininkams rengti.

Bažnyčios bei religinės organizacijos laisvai tvarkosi pagal savus kanonus ir statutus.

Bažnyčių bei kitų religinių organizacijų būklė valstybėje nustatoma susitarimu arba įstatymu.

Bažnyčių bei religinių organizacijų mokslo skelbimas, kita tikybinė veikla, taip pat maldos namai negali būti naudojami tam, kas prieštarauja Konstitucijai ir įstatymams.

Lietuvoje nėra valstybinės religijos.

44 straipsnis

Masinės informacijos cenzūra draudžiama.

Valstybė, politinės partijos, politinės ir visuomeninės organizacijos, kitos institucijos ar asmenys negali monopolizuoti masinės informacijos priemonių.

45 straipsnis

Piliečių tautinės bendrijos savo tautinės kultūros reikalus, švietimą, labdarą, savitarpio pagalbą tvarko savarankiškai.

Tautinėms bendrijoms valstybė teikia paramą.

IV SKIRSNIS TAUTOS ŪKIS IR DARBAS

46 straipsnis

Lietuvos ūkis grindžiamas privačios nuosavybės teise, asmens ūkinės veiklos laisve ir iniciatyva.

Valstybė remia visuomenei naudingas ūkines pastangas ir iniciatyvą.

Valstybė reguliuoja ūkinę veiklą taip, kad ji tarnautų bendrai tautos gerovei.

Įstatymas draudžia monopolizuoti gamybą ir rinką, saugo sąžiningos konkurencijos laisvę.

Valstybė gina vartotojo interesus.

47 straipsnis

Lietuvos Respublikai išimtinė nuosavybės teise priklauso: žemės gelmės, taip pat valstybinės reikšmės vidaus vandenys, miškai, parkai, keliai, istorijos, archeologijos ir kultūros objektai.

Lietuvos Respublikai priklauso išimtinės teisės į oro erdvę virš jos teritorijos, jos kontinentinį šelfą bei ekonominę zoną Baltijos jūroje.

Žemę, vidaus vandenį ir miškus įsigyti nuosavybėn Lietuvos Respublikoje užsienio subjektai gali pagal konstitucinį įstatymą.

Žemės sklypai nuosavybės teise įstatymų nustatyta tvarka ir sąlygomis gali priklausyti užsienio valstybei – jos diplomatinėms ir konsulinėms įstaigoms įkurti.

(Lietuvos Respublikos 2003 m. sausio 23 d. įstatymo Nr. IX-1305, įsigal. 2003 m. vasario 24 d. (Žin., 2003, Nr. 14-540) redakcija)

48 straipsnis

Kiekvienas žmogus gali laisvai pasirinkti darbą bei verslą ir turi teisę turėti tinkamas, saugias ir sveikas darbo sąlygas, gauti teisingą apmokėjimą už darbą ir socialinę apsaugą nedarbo atveju.

Užsieniečių darbą Lietuvos Respublikoje reguliuoja įstatymas.

Priverčiamasis darbas draudžiamas.

Priverčiamuoju darbu nelaikoma tarnyba kariuomenėje ar ją pakeičianti alternatyvioji tarnyba, taip pat piliečių darbas karo, stichinės nelaimės, epidemijos ar kitais ypatingais atvejais.

Priverčiamuoju darbu nelaikomas ir įstatymo reguliuojamas teismo nuteistųjų darbas.

49 straipsnis

Kiekvienas dirbantis žmogus turi teisę turėti poilsį ir laisvalaikį, taip pat kasmetines mokamas atostogas.

Darbo laiko trukmę apibrėžia įstatymas.

50 straipsnis

Profesinės sąjungos kuriasi laisvai ir veikia savarankiškai. Jos gina darbuotojų profesines, ekonomines bei socialines teises bei interesus.

Visos profesinės sąjungos turi lygias teises.

51 straipsnis

Darbuotojai, gindami savo ekonominius ir socialinius interesus, turi teisę streikuoti.

Šios teisės apribojimus, įgyvendinimo sąlygas ir tvarką nustato įstatymas.

52 straipsnis

Valstybė laiduoja piliečių teisę gauti senatvės ir invalidumo pensijas, socialinę paramą nedarbo, ligos, našlystės, maitintojo netekimo ir kitais įstatymų numatytais atvejais.

53 straipsnis

Valstybė rūpinasi žmonių sveikata ir laiduoja medicinos pagalbą bei paslaugas žmogui susirgus. Įstatymas nustato piliečiams nemokamos medicinos pagalbos valstybinėse gydymo įstaigose teikimo tvarką.

Valstybė skatina visuomenės kūno kultūrą ir remia sportą.

Valstybė ir kiekvienas asmuo privalo saugoti aplinką nuo kenksmingų poveikių.

54 straipsnis

Valstybė rūpinasi natūralios gamtinės aplinkos, gyvūnijos ir augalijos, atskirų gamtos objektų ir ypač vertingų vietovių apsauga, prižiūri, kad su saiku būtų naudojami, taip pat atkuriami ir gausinami gamtos ištekliai.

Įstatymu draudžiama niokoti žemę, jos gelmes, vandenį, teršti vandenį ir orą, daryti radiacinį poveikį aplinkai bei skurdinti augaliją ir gyvūniją.

V SKIRSNIS SEIMAS

55 straipsnis

Seimą sudaro Tautos atstovai – 141 Seimo narys, kurie renkami ketveriems metams remiantis visuotine, lygia, tiesiogine rinkimų teise ir slaptu balsavimu.

Seimas laikomas išrinktu, kai yra išrinkta ne mažiau kaip 3/5 Seimo narių.

Seimo narių rinkimų tvarką nustato įstatymas.

56 straipsnis

Seimo nariu gali būti renkamas Lietuvos Respublikos pilietis, kuris nesusijęs priesaika ar pasižadėjimu užsienio valstybei ir rinkimų dieną yra ne jaunesnis kaip 25 metų bei nuolat gyvena Lietuvoje.

Seimo nariais negali būti renkami asmenys, nebaigę atlikti bausmės pagal teismo paskirtą nuosprendį, taip pat asmenys, teismo pripažinti neveiksniais.

57 straipsnis

Eiliniai Seimo rinkimai rengiami Seimo narių įgaliojimų pabaigos metais spalio mėnesio antrą sekmadienį.

Eiliniai Seimo rinkimai, einantys po pirmalaikių Seimo rinkimų, rengiami šio straipsnio pirmojoje dalyje nurodytu laiku.

(Lietuvos Respublikos 2004 m. liepos 13 d. įstatymo Nr. IX-2344, įsigal. 2004 m. rugpjūčio 14 d. (Žin., 2004, Nr. 111-4124) redakcija)

58 straipsnis

Pirmalaikiai Seimo rinkimai gali būti rengiami Seimo nutarimu, priimtu ne mažiau kaip 3/5 visų Seimo narių balsų dauguma.

Pirmalaikius Seimo rinkimus gali paskelbti ir Respublikos Prezidentas:

1) jeigu Seimas per 30 dienų nuo pateikimo nepriėmė sprendimo dėl naujos Vyriausybės programos arba nuo Vyriausybės programos pirmojo pateikimo per 60 dienų du kartus iš eilės nepritarė Vyriausybės programai;

2) Vyriausybės siūlymu, jeigu Seimas pareiškia tiesioginį nepasitikėjimą Vyriausybe.

Respublikos Prezidentas negali skelbti pirmalaikių Seimo rinkimų, jeigu iki Respublikos Prezidento kadencijos pabaigos liko mažiau kaip 6 mėnesiai, taip pat, jeigu po pirmalaikių Seimo rinkimų nepraėjo 6 mėnesiai.

Seimo nutarime ar Respublikos Prezidento akte dėl pirmalaikių Seimo rinkimų nurodoma naujo Seimo rinkimų diena. Naujo Seimo rinkimai turi būti surengti ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo sprendimo dėl pirmalaikių rinkimų priėmimo.

59 straipsnis

Seimo narių įgaliojimų laikas pradedamas skaičiuoti nuo tos dienos, kurią naujai išrinktas Seimas susirenka į pirmąjį posėdį. Nuo šio posėdžio pradžios baigiasi anksčiau išrinktų Seimo narių įgaliojimų laikas.

Išrinktas Seimo narys visas Tautos atstovo teises įgyja tik po to, kai Seime jis prisiekia būti ištikimas Lietuvos Respublikai.

Seimo narys, įstatymo nustatyta tvarka neprisiekęs arba prisiekęs lygtinai, netenka Seimo nario mandato. Dėl to Seimas priima nutarimą.

Pareigas eidami Seimo nariai vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, valstybės interesais, savo sąžine ir negali būti varžomi jokių mandatų.

60 straipsnis

Seimo nario pareigos, išskyrus jo pareigas Seime, nesuderinamos su jokiais kitomis pareigomis valstybinėse įstaigose ir organizacijose, taip pat su darbu verslo, komercijos bei kitose privačiose įstaigose ar įmonėse. Savo įgaliojimų laikui Seimo narys atleidžiamas nuo pareigos atlikti krašto apsaugos tarnybą.

Seimo narys gali būti skiriamas tik Ministru Pirmininku ar ministru.

Seimo nario darbas, taip pat išlaidos, susijusios su jo parlamentine veikla, atlyginamos iš valstybės biudžeto. Seimo narys negali gauti jokio kito atlyginimo, išskyrus atlyginimą už kūrybinę veiklą.

Seimo nario pareigas, teises ir veiklos garantijas nustato įstatymas.

61 straipsnis

Seimo narys turi teisę pateikti paklausimą Ministrui Pirmininkui, ministrams, kitų valstybės institucijų, kurias sudaro arba išrenka Seimas, vadovams. Šie privalo atsakyti žodžiu ar raštu Seimo sesijoje Seimo nustatyta tvarka.

Sesijos metu ne mažesnė kaip 1/5 Seimo narių grupė gali pateikti interpeliaciją Ministrui Pirmininkui ar ministrui.

Seimas, apsvarstęs Ministro Pirmininko ar ministro atsakymą į interpeliaciją, gali nutarti, jog atsakymas esąs nepatenkinamas, ir pusės visų Seimo narių balsų dauguma pareikšti nepasitikėjimą Ministru Pirmininku ar ministru.

Balsavimo tvarką nustato įstatymas.

62 straipsnis

Seimo nario asmuo neliečiamas.

Seimo narys be Seimo sutikimo negali būti traukiamas baudžiamojon atsakomybėn, suimamas, negali būti kitaip suvaržoma jo laisvė.

Seimo narys už balsavimus ar kalbas Seime negali būti persekiojamas. Tačiau už asmens įžeidimą ar šmeižtą jis gali būti traukiamas atsakomybėn bendrąja tvarka.

63 straipsnis

Seimo nario įgaliojimai nutrūksta, kai:

- 1) pasibaigia įgaliojimų laikas arba susirenka į pirmąjį posėdį pirmalaikiuose rinkimuose išrinktasis Seimas;
- 2) jis miršta;
- 3) atsistatydina;
- 4) teismas pripažįsta jį neveiksniu;
- 5) Seimas panaikina jo mandatą apkaltos proceso tvarka;
- 6) rinkimai pripažįstami negaliojančiais arba šiurkščiai pažeidžiamas rinkimų įstatymas;
- 7) pereina dirbti arba neatsisako darbo, nesuderinamo su Seimo nario pareigomis;
- 8) netenka Lietuvos Respublikos pilietybės.

64 straipsnis

Seimas kasmet renkasi į dvi eilines – pavasario ir rudens – sesijas. Pavasario sesija prasideda kovo 10 dieną ir baigiasi birželio 30 dieną. Rudens sesija prasideda rugsėjo 10 dieną ir baigiasi gruodžio 23 dieną. Seimas gali nutarti sesiją pratęsti.

Neeilines sesijas šaukia Seimo Pirmininkas ne mažiau kaip trečdalis visų Seimo narių siūlymu, o Konstitucijos numatytais atvejais – Respublikos Prezidentas.

65 straipsnis

Naujai išrinktą Seimą susirinkti į pirmąjį posėdį, kuris turi įvykti ne vėliau kaip per 15 dienų po Seimo išrinkimo, kviečia Respublikos Prezidentas. Jeigu Respublikos Prezidentas nekviečia Seimo susirinkti, Seimo nariai renkasi patys kitą dieną pasibaigus 15 dienų terminui.

66 straipsnis

Seimo posėdžiams vadovauja Seimo Pirmininkas arba jo pavaduotojas.

Pirmąjį po rinkimų Seimo posėdį pradeda vyriausias pagal amžių Seimo narys.

67 straipsnis

Seimas:

- 1) svarsto ir priima Konstitucijos pataisas;
- 2) leidžia įstatymus;
- 3) priima nutarimus dėl referendumų;
- 4) skiria Lietuvos Respublikos Prezidento rinkimus;
- 5) steigia įstatymo numatytas valstybės institucijas bei skiria ir atleidžia jų vadovus;
- 6) pritaria ar nepitaria Respublikos Prezidento teikiamai Ministro Pirmininko kandidatūrai;
- 7) svarsto Ministro Pirmininko pateiktą Vyriausybės programą ir sprendžia, ar jai pritarti;
- 8) Vyriausybės siūlymu steigia ir panaikina Lietuvos Respublikos ministerijas;
- 9) prižiūri Vyriausybės veiklą, gali reikšti nepasitikėjimą Ministru Pirmininku ar ministru;
- 10) skiria Konstitucinio Teismo teisėjus, Aukščiausiojo Teismo teisėjus bei šių teismų pirmininkus;
- 11) skiria ir atleidžia valstybės kontrolierių, Lietuvos banko valdybos pirmininką;
- 12) skiria savivaldybių tarybų rinkimus;

13) sudaro Vyriausiąją rinkimų komisiją ir keičia jos sudėtį;

14) tvirtina valstybės biudžetą ir prižiūri kaip jis vykdomas;

15) nustato valstybinius mokesčius ir kitus privalomus mokėjimus;

16) ratifikuoja ir denonsuoja Lietuvos Respublikos tarptautines sutartis, svarsto kitus užsienio politikos klausimus;

17) nustato Respublikos administracinę suskirstymą;

18) steigia Lietuvos Respublikos valstybinius apdovanojimus;

19) leidžia amnestijos aktus;

20) įveda tiesioginį valdymą, karo ir nepaprastąją padėtį, skelbia mobilizaciją ir priima sprendimą panaudoti ginkluotąsias pajėgas.

68 straipsnis

Įstatymų leidybos iniciatyvos teisė Seime priklauso Seimo nariams, Respublikos Prezidentui ir Vyriausybei.

Įstatymų leidybos iniciatyvos teisę turi taip pat Lietuvos Respublikos piliečiai. 50 tūkstančių piliečių, turinčių rinkimų teisę, gali teikti Seimui įstatymo projektą, ir jį Seimas privalo svarstyti.

69 straipsnis

Įstatymai Seime priimami laikantis įstatymo nustatytos procedūros.

Įstatymai laikomi priimtais, jeigu už juos balsavo dauguma Seimo narių, dalyvaujančių posėdyje.

Lietuvos Respublikos konstituciniai įstatymai priimami, jeigu už juos balsuoja daugiau kaip pusė visų Seimo narių, o keičiami ne mažesne kaip 3/5 visų Seimo narių balsų dauguma. Konstitucinių įstatymų sąrašą 3/5 Seimo narių balsų dauguma nustato Seimas.

Lietuvos Respublikos įstatymų nuostatos gali būti priimanamos ir referendumu.

70 straipsnis

Seimo priimti įstatymai įsigalioja po to, kai juos pasirašo ir oficialiai paskelbia Lietuvos Respublikos Prezidentas, jeigu pačiais įstatymais nenustatoma vėlesnė įsigaliojimo diena.

Kitus Seimo priimtus aktus ir Seimo statutą pasirašo Seimo Pirmininkas. Šie aktai įsigalioja kitą dieną po jų paskelbimo, jeigu pačiais aktais nenustatoma kita įsigaliojimo tvarka.

71 straipsnis

Respublikos Prezidentas Seimo priimtą įstatymą ne vėliau kaip per dešimt dienų po įteikimo arba pasirašo ir oficialiai paskelbia, arba motyvuotai grąžina Seimui pakartotinai svarstyti.

Jeigu nurodytu laiku Seimo priimto įstatymo Respublikos Prezidentas negrąžina ir nepasirašo, toks įstatymas įsigalioja po to, kai jį pasirašo ir oficialiai paskelbia Seimo Pirmininkas.

Referendumu priimtą įstatymą ar kitą aktą ne vėliau kaip per 5 dienas privalo pasirašyti ir oficialiai paskelbti Respublikos Prezidentas.

Jeigu nurodytu laiku tokio įstatymo Respublikos Prezidentas nepasirašo ir nepaskelbia, įstatymas įsigalioja po to, kai jį pasirašo ir oficialiai paskelbia Seimo Pirmininkas.

72 straipsnis

Respublikos Prezidento grąžintą įstatymą Seimas gali iš naujo svarstyti ir priimti.

Pakartotinai Seimo apsvaistytas įstatymas laikomas priimtu, jeigu buvo priimtose Respublikos Prezidento teikiamose pataisose ir papildymuose arba jeigu už įstatymą balsavo daugiau kaip 1/2, o už konstitucinį įstatymą – ne mažiau kaip 3/5 visų Seimo narių.

Tokius įstatymus Respublikos Prezidentas privalo ne vėliau kaip per tris dienas pasirašyti ir nedelsiant oficialiai paskelbti.

73 straipsnis

Piliečių skundus dėl valstybės ir savivaldybių pareigūnų (išskyrus teisėjus) piktnaudžiavimo ar biurokratizmo tiria Seimo kontrolieriai. Jie turi teisę siūlyti teismui kaltus pareigūnus atleisti iš užimamų pareigų.

Seimo kontrolierių įgaliojimus nustato įstatymas.

Prareikus Seimas steigia ir kitas kontrolės institucijas. Jų sistemą ir įgaliojimus nustato įstatymas.

74 straipsnis

Respublikos Prezidentą, Konstitucinio Teismo pirmininką ir teisėjus, Aukščiausiojo Teismo pirmininką ir teisėjus, Apeliacinio teismo pirmininką ir teisėjus, Seimo narius, šiurkščiai pažeidusius Konstituciją arba sulaužiusius priesaiką, taip pat paaiškėjus, jog padarytas nusikaltimas, Seimas 3/5 visų narių balsų dauguma gali pašalinti iš užimamų pareigų ar panaikinti Seimo nario mandatą. Tai atliekama apkaltos proceso tvarka, kurią nustato Seimo statutas.

75 straipsnis

Seimo skirti ar rinkti pareigūnai, išskyrus Konstitucijos 74 straipsnyje nurodytus asmenis, atleidžiami iš pareigų, kai Seimas visų Seimo narių balsų dauguma pareiškia jais nepasitikėjimą.

76 straipsnis

Seimo struktūrą ir darbo tvarką nustato Seimo statutas. Seimo statutas turi įstatymo galią.

VI SKIRSNIS

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

77 straipsnis

Respublikos Prezidentas yra valstybės vadovas.

Jis atstovauja Lietuvos valstybei ir daro visa, kas jam pavesta Konstitucijos ir įstatymų.

78 straipsnis

Respublikos Prezidentu gali būti renkamas Lietuvos pilietis pagal kilmę, ne mažiau kaip trejus pastaruosius metus gyvenęs Lietuvoje, jeigu jam iki rinkimų dienos yra suėję ne mažiau kaip keturiasdešimt metų ir jeigu jis gali būti renkamas Seimo nariu.

Respublikos Prezidentą renka Lietuvos Respublikos piliečiai penkeriems metams, remdamiesi visuotine, lygia ir tiesiogine rinkimų teise, slaptu balsavimu.

Tas pats asmuo Respublikos Prezidentu gali būti renkamas ne daugiau kaip du kartus iš eilės.

79 straipsnis

Kandidatu į Respublikos Prezidentus įregistruojamas Lietuvos Respublikos pilietis, atitinkantis 78 straipsnio pirmosios dalies sąlygas ir surinkęs ne mažiau kaip 20 tūkstančių rinkėjų parašų.

Kandidatų į Respublikos Prezidento vietą skaičius neribojamas.

80 straipsnis

Respublikos Prezidento eiliniai rinkimai vykdomi paskutinį sekmadienį likus dviem mėnesiams iki Respublikos Prezidento kadencijos pabaigos.

81 straipsnis

Išrinktu laikomas tas kandidatas į Respublikos Prezidento vietą, kuris pirmą kartą balsuojant ir dalyvaujant ne mažiau kaip pusei visų rinkėjų, gavo daugiau kaip pusę visų rinkimuose dalyvavusių rinkėjų balsų. Jeigu rinkimuose dalyvavo mažiau kaip pusė visų rinkėjų, išrinktu laikomas tas kandidatas, kuris gavo daugiausia, bet ne mažiau kaip $1/3$ visų rinkėjų balsų.

Jeigu pirmajame balsavimo rate nė vienas kandidatas nesurenka reikiamos balsų daugumos, po dviejų savaičių rengiamas pakartotinis balsavimas dėl dviejų kandidatų, gavusių daugiausia balsų. Išrinktu laikomas kandidatas, surinkęs daugiau balsų.

Jeigu pirmajame rate dalyvavo ne daugiau kaip du kandidatai ir nė vienas negavo reikiamo balsų skaičiaus, rengiami pakartotiniai rinkimai.

82 straipsnis

Išrinktas Respublikos Prezidentas savo pareigas pradeda eiti rytojaus dieną pasibaigus Respublikos Prezidento kadencijai, po to kai Vilniuje, dalyvaujant Tautos atstovams – Seimo nariams, prisiekia Tautai būti ištikimas Lietuvos Respublikai ir Konstitucijai, sąžiningai eiti savo pareigas ir būti visiems lygiai teisingas.

Prisiekia ir perrinktas Respublikos Prezidentas.

Respublikos Prezidento priesaikos aktą pasirašo jis pats ir Konstitucinio Teismo pirmininkas, o jo nesant – vienas iš Konstitucinio Teismo teisėjų.

83 straipsnis

Respublikos Prezidentas negali būti Seimo nariu, negali užimti jokių kitų pareigų ir gauti kitokio atlyginimo, išskyrus Respublikos Prezidentui nustatytą atlyginimą ir atlyginimą už kūrybinę veiklą.

Asmuo, išrinktas Respublikos Prezidentu, turi sustabdyti savo veiklą politinėse partijose ir politinėse organizacijose iki naujos Respublikos Prezidento rinkimų kampanijos pradžios.

84 straipsnis

Respublikos Prezidentas:

1) sprendžia pagrindinius užsienio politikos klausimus ir kartu su Vyriausybe vykdo užsienio politiką;

2) pasirašo Lietuvos Respublikos tarptautines sutartis ir teikia jas Seimui ratifikuoti;

3) Vyriausybės teikimu skiria ir atšaukia Lietuvos Respublikos diplomatinis atstovus užsienio valstybėse ir prie tarptautinių organizacijų; priima užsienio valstybių diplomatinį atstovų įgaliojamuosius ir atšaukiamuosius raštus; teikia aukščiausius diplomatinis rangus ir specialius vardus;

4) Seimo pritarimu skiria Ministrą Pirmininką, paveda jam sudaryti Vyriausybę ir tvirtina jos sudėtį;

5) Seimo pritarimu atleidžia Ministrą Pirmininką;

6) priima Vyriausybės grąžinamus įgaliojimus išrinkus naują Seimą ir paveda jai eiti pareigas, kol bus sudaryta nauja Vyriausybė;

7) priima Vyriausybės atsistatydinimą ir prireikus paveda jai toliau eiti pareigas arba paveda vienam iš ministrų eiti Ministro Pirmininko pareigas, kol bus sudaryta nauja Vyriausybė; priima ministrų atsistatydinimą ir gali pavesti jiems eiti pareigas, kol bus paskirtas naujas ministras;

8) Vyriausybei atsistatydinus ar Vyriausybei grąžinus įgaliojimus, ne vėliau kaip per 15 dienų teikia Seimui svarstyti Ministro Pirmininko kandidatūrą;

9) Ministro Pirmininko teikimu skiria ir atleidžia ministrus;

10) nustatyta tvarka skiria ir atleidžia įstatymų numatytus valstybės pareigūnus;

11) teikia Seimui Aukščiausiojo Teismo teisėjų kandidatūras, o paskyrus visus Aukščiausiojo Teismo teisėjus, iš jų teikia Seimui skirti Aukščiausiojo Teismo pirmininką; skiria Apeliacinio teismo teisėjus, o iš jų – Apeliacinio teismo pirmininką, jeigu jų kandidatūroms pritaria Seimas; skiria apygardų ir apylinkių teismų teisėjus ir pirmininkus, keičia jų darbo vietas; įstatymo numatytais atvejais teikia Seimui atleisti teisėjus; Seimo pritarimu skiria ir atleidžia Lietuvos Respublikos generalinį prokurorą;

(Lietuvos Respublikos 2003 m. kovo 20 d. įstatymo Nr. IX-1378, įsigal. 2003 m. balandžio 21 d. (Žin., 2003, Nr. 32-1315) redakcija)

12) teikia Seimui trijų Konstitucinio Teismo teisėjų kandidatūras, o paskyrus visus Konstitucinio Teismo teisėjus, iš jų teikia Seimui skirti Konstitucinio Teismo pirmininko kandidatūrą;

13) teikia Seimui valstybės kontrolieriaus, Lietuvos banko valdybos pirmininko kandidatūrą; gali teikti Seimui pareikšti nepasitikėjimą jais;

14) Seimo pritarimu skiria ir atleidžia kariuomenės vadą ir saugumo tarnybos vadovą;

15) suteikia aukščiausius karinius laipsnius;

16) ginkluoto užpuolimo, gresiančio valstybės suverenumui ar teritorijos vientisumui, atveju priima sprendimus dėl gynybos nuo ginkluotos agresijos, karo padėties įvedimo, taip pat dėl mobilizacijos ir pateikia šiuos sprendimus tvirtinti artimiausiam Seimo posėdžiui;

17) įstatymo nustatyta tvarka ir atvejais skelbia nepaprastąją padėtį ir pateikia šį sprendimą tvirtinti artimiausiam Seimo posėdžiui;

18) daro Seime metinius pranešimus apie padėtį Lietuvoje, Lietuvos Respublikos vidaus ir užsienio politiką;

19) Konstitucijoje numatytais atvejais šaukia neeilinę Seimo sesiją;

20) skelbia eilinius Seimo rinkimus, o Konstitucijos 58 straipsnio antroje dalyje numatytais atvejais – pirmalaikius Seimo rinkimus;

21) įstatymo nustatyta tvarka teikia Lietuvos Respublikos pilietybę;

22) skiria valstybinius apdovanojimus;

23) teikia malonę nuteistiesiems;

24) pasirašo ir skelbia Seimo priimtus įstatymus arba gražina juos Seimui Konstitucijos 71 straipsnyje nustatyta tvarka.

85 straipsnis

Respublikos Prezidentas, įgyvendindamas jam suteiktus įgaliojimus, leidžia aktus-dekretus. Kad Respublikos Prezidento dekretai, nurodyti Konstitucijos 84 straipsnio 3, 15, 17 ir 21 punktuose turėtų galią, jie privalo būti pasirašyti Ministro Pirmininko arba atitinkamo ministro. Atsakomybė už tokį dekretą tenka jį pasirašiusiam Ministrui Pirmininkui arba ministrui.

86 straipsnis

Respublikos Prezidento asmuo neliečiamas: kol eina savo pareigas, jis negali būti suimtas, patrauktas baudžiamojon ar administracinėn atsakomybėn.

Respublikos Prezidentas gali būti prieš laiką pašalintas iš pareigų tik šiurkščiai pažeidęs Konstituciją arba sulaužęs priesaiką, taip pat paaiškėjus, jog padarytas nusikaltimas. Respublikos Prezidento pašalinimo iš pareigų klausimą sprendžia Seimas apkaltos proceso tvarka.

87 straipsnis

Kai Konstitucijos 58 straipsnio antroje dalyje numatytais atvejais Respublikos Prezidentas skelbia pirmalaikius Seimo rinkimus, naujai išrinktas Seimas 3/5 visų Seimo narių balsų dauguma per 30 dienų nuo pirmosios posėdžio dienos gali paskelbti pirmalaikius Respublikos Prezidento rinkimus.

Respublikos Prezidentas, pageidaujantis dalyvauti rinkimuose, iš karto įregistruojamas kandidatu.

Tokiuose rinkimuose pakartotinai išrinktas Respublikos Prezidentas laikomas išrinktu antrajai kadencijai, jeigu iki rinkimų praėjo daugiau kaip trys metai jo pirmosios kadencijos laiko. Jeigu praėjo mažiau negu trys metai jo pirmosios kadencijos laiko – Respublikos Prezidentas renkamas tik likusiam pirmosios kadencijos laikui, kuris nelaikomas antrąja kadencija.

Jeigu pirmalaikiai Respublikos Prezidento rinkimai skelbiami jo antrosios kadencijos metu, tai esamas Respublikos Prezidentas gali būti išrinktas tik likusiam antrosios kadencijos laikui.

88 straipsnis

Respublikos Prezidento įgaliojimai nutrūksta, kai:

- 1) pasibaigia laikas, kuriam jis buvo išrinktas;
- 2) įvyksta pirmalaikiai Respublikos Prezidento rinkimai;
- 3) atsistatydina iš pareigų;
- 4) Respublikos Prezidentas miršta;
- 5) Seimas jį pašalina iš pareigų apkaltos proceso tvarka;
- 6) Seimas, atsižvelgdamas į Konstitucinio Teismo išvadą, 3/5 visų Seimo narių balsų dauguma priima nutarimą, kuriuo konstatuojama, kad Respublikos Prezidento sveikatos būklė neleidžia jam eiti savo pareigų.

89 straipsnis

Respublikos Prezidentui mirus, atsistatydinus, pašalinus jį iš pareigų apkaltos proceso tvarka ar tada, kai Seimas nutaria, kad Respublikos Prezidento sveikatos būklė neleidžia jam eiti pareigų, jo pareigas laikinai eina Seimo Pirmininkas. Šiuo atveju Seimo Pirmininkas netenka savo įgaliojimų Seime, kur jo pareigas Seimo pavedimu laikinai eina jo pavaduotojas. Išvardytais atvejais Seimas ne vėliau kaip per 10 dienų privalo paskirti Respublikos Prezidento rinkimus, kurie turi būti surengti ne vėliau kaip per du mėnesius. Seimui negalint susirinkti ir paskelbti Respublikos Prezidento rinkimų, rinkimus skelbia Vyriausybė.

Respublikos Prezidentą, laikinai išvykusį į užsienį arba susirgusį ir dėl to laikinai negalintį eiti pareigų, tuo laiku pavaduoja Seimo Pirmininkas.

Laikinai pavaduodamas Respublikos Prezidentą, Seimo Pirmininkas negali skelbti pirmalaikių Seimo rinkimų, atleisti ar skirti ministrų be Seimo sutikimo. Tuo laikotarpiu Seimas negali svarstyti klausimo dėl nepasitikėjimo Seimo Pirmininku.

Jokiais kitais atvejais ir jokiems kitiems asmenims ar institucijoms negalima vykdyti Respublikos Prezidento įgaliojimų.

90 straipsnis

Respublikos Prezidentas turi rezidenciją. Respublikos Prezidento ir jo rezidencijos finansavimą nustato įstatymas.

VII SKIRSNIS

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

91 straipsnis

Lietuvos Respublikos Vyriausybę sudaro Ministras Pirmininkas ir ministrai.

92 straipsnis

Ministrą Pirmininką Seimo pritarimu skiria ir atleidžia Respublikos Prezidentas.

Ministrus skiria ir atleidžia Ministro Pirmininko teikimu Respublikos Prezidentas.

Ministras Pirmininkas ne vėliau kaip per 15 dienų nuo jo paskyrimo pristato Seimui savo sudarytą ir Respublikos Prezidento patvirtintą Vyriausybę ir pateikia svarstyti jos programą.

Vyriausybė grąžina savo įgaliojimus Respublikos Prezidentui po Seimo rinkimų arba išrinkus Respublikos Prezidentą.

Nauja Vyriausybė gauna įgaliojimus veikti, kai Seimas posėdyje dalyvaujančių Seimo narių balsų dauguma pritaria jos programai.

93 straipsnis

Pradėdami eiti savo pareigas, Ministras Pirmininkas ir ministrai Seime prisiekia būti ištikimi Lietuvos Respublikai, laikytis Konstitucijos ir įstatymų. Priešaikos tekstą nustato Vyriausybės įstatymas.

94 straipsnis

Lietuvos Respublikos Vyriausybė:

1) tvarko krašto reikalus, saugo Lietuvos Respublikos teritorijos neliečiamybę, garantuoja valstybės saugumą ir viešąją tvarką;

2) vykdo įstatymus ir Seimo nutarimus dėl įstatymų įgyvendinimo, taip pat Respublikos Prezidento dekretus;

3) koordinuoja ministerijų ir kitų Vyriausybės įstaigų veiklą;

4) rengia valstybės biudžeto projektą ir teikia jį Seimui; vykdo valstybės biudžetą, teikia Seimui biudžeto įvykdymo apyskaitą;

5) rengia ir teikia Seimui svarstyti įstatymų projektus;

6) užmezga diplomatinius santykius ir palaiko ryšius su užsienio valstybėmis ir tarptautinėmis organizacijomis;

7) vykdo kitas pareigas, kurias Vyriausybei paveda Konstitucija ir kiti įstatymai.

95 straipsnis

Lietuvos Respublikos Vyriausybė valstybės valdymo reikalus sprendžia posėdžiuose visų Vyriausybės narių balsų dauguma priimdama nutarimus. Vyriausybės posėdžiuose taip pat gali dalyvauti valstybės kontrolierius.

Vyriausybės nutarimus pasirašo Ministras Pirmininkas ir tos srities ministras.

96 straipsnis

Lietuvos Respublikos Vyriausybė solidariai atsako Seimui už bendrą Vyriausybės veiklą.

Ministrai, vadovaudami jiems pavestoms valdymo sritims, atsakingi Seimui, Respublikos Prezidentui ir tiesiogiai pavaldūs Ministrui Pirmininkui.

97 straipsnis

Ministras Pirmininkas atstovauja Lietuvos Respublikos Vyriausybei ir vadovauja jos veiklai.

Kol nėra Ministro Pirmininko ar jis negali eiti savo pareigų, Respublikos Prezidentas ne ilgesniam kaip 60 dienų laikui Ministro Pirmininko teikimu paveda vienam iš ministrų jį pavaduoti, o kai tokio teikimo nėra, Respublikos Prezidentas vienam iš ministrų paveda pavaduoti Ministrą Pirmininką.

98 straipsnis

Ministras vadovauja ministerijai, sprendžia ministerijos kompetencijai priklausančius klausimus, taip pat vykdo kitas įstatymų numatytas funkcijas.

Ministrą laikinai gali pavaduoti tik Ministro Pirmininko paskirtas kitas Vyriausybės narys.

99 straipsnis

Ministras Pirmininkas ir ministrai negali užimti jokių kitų renkamų ar skiriamų pareigų, dirbti verslo, komercijos ar kitokiose privačiose įstaigose ar įmonėse, taip pat gauti kitokią atlyginimą, išskyrus jam nustatytą pagal pareigas Vyriausybėje bei užmokestį už kūrybinę veiklą.

100 straipsnis

Ministras Pirmininkas ir ministrai negali būti patraukti baudžiamojon atsakomybėn, suimti, negali būti kitaip suvaržyta jų laisvė be išankstinio Seimo sutikimo, o tarp Seimo sesijų – be išankstinio Respublikos Prezidento sutikimo.

101 straipsnis

Seimo reikalavimu Vyriausybė arba atskiri ministrai turi atsiskaityti Seime už savo veiklą.

Kai pasikeičia daugiau kaip pusė ministrų, Vyriausybė turi iš naujo gauti Seimo įgaliojimus. Priešingu atveju Vyriausybė turi atsistatydinti.

Vyriausybė privalo atsistatydinti taip pat šiais atvejais:

1) kai Seimas du kartus iš eilės nepritaria naujai sudarytos Vyriausybės programai;

2) kai Seimas visų Seimo narių balsų dauguma slaptu balsavimu pareiškia nepasitikėjimą Vyriausybe ar Ministrų Pirmininku;

3) kai Ministras Pirmininkas atsistatydina ar miršta;

4) po Seimo rinkimų, kai sudaroma nauja Vyriausybė.

Ministras privalo atsistatydinti, kai nepasitikėjimą juo slaptu balsavimu pareiškia daugiau kaip pusė visų Seimo narių.

Vyriausybės ar ministro atsistatydinimą priima Respublikos Prezidentas.

VIII SKIRSNIS KONSTITUCINIS TEISMAS

102 straipsnis

Konstitucinis Teismas sprendžia, ar įstatymai ir kiti Seimo aktai neprieštaruoja Konstitucijai, o Respublikos Prezidento ir Vyriausybės aktai – neprieštaruoja Konstitucijai arba įstatymams.

Konstitucinio Teismo statusą ir jo įgaliojimų vykdymo tvarką nustato Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymas.

103 straipsnis

Konstitucinį Teismą sudaro 9 teisėjai, skiriami devyneriems metams ir tik vienai kadencijai. Konstitucinis Teismas kas treji metai atnaujinamas vienu trečdaliu. Po tris kandidatus į Konstitucinio Teismo teisėjus skiria Seimas iš kandidatų, kuriuos pateikia Respublikos Prezidentas, Seimo Pirmininkas ir Aukščiausiojo Teismo pirmininkas, o teisėjais juos skiria Seimas.

Konstitucinio Teismo pirmininką iš šio teismo teisėjų skiria Seimas Respublikos Prezidento teikimu.

Konstitucinio Teismo teisėjais gali būti skiriami nepriekaištingos reputacijos Lietuvos Respublikos piliečiai, turintys aukštąjį teisinį išsilavinimą ir ne mažesnę kaip 10 metų teisinio ar mokslinio pedagoginio darbo pagal teisininko specialybę stažą.

104 straipsnis

Konstitucinio Teismo teisėjai, eidami savo pareigas, yra nepriklausomi nuo jokios valstybinės institucijos, asmens ar organizacijos ir vadovaujami tik Lietuvos Respublikos Konstitucija.

Prieš pradėdami eiti savo pareigas, Konstitucinio Teismo teisėjai Seime prisiekia būti ištikimi Lietuvos Respublikai ir Konstitucijai.

Konstitucinio Teismo teisėjams taikomi darbo ir politinės veiklos apribojimai, nustatyti teismų teisėjams.

Konstitucinio Teismo teisėjai turi tokią pat asmens neliečiamybės teisę kaip ir Seimo nariai.

105 straipsnis

Konstitucinis Teismas nagrinėja ir priima sprendimą, ar neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai Lietuvos Respublikos įstatymai ir kiti Seimo priimti aktai.

Konstitucinis Teismas taip pat nagrinėja, ar neprieštarauja Konstitucijai ir įstatymams:

- 1) Respublikos Prezidento aktai;
- 2) Respublikos Vyriausybės aktai.

Konstitucinis Teismas teikia išvadas:

1) ar nebuvo pažeisti rinkimų įstatymai per Respublikos Prezidento ar Seimo narių rinkimus;

2) ar Respublikos Prezidento sveikatos būklė leidžia jam ir toliau eiti pareigas;

3) ar Lietuvos Respublikos tarptautinės sutartys neprieštarauja Konstitucijai;

4) ar Seimo narių ir valstybės pareigūnų, kuriems pradėta apkaltos byla, konkretūs veiksmai prieštarauja Konstitucijai.

106 straipsnis

Teisę kreiptis į Konstitucinį Teismą dėl 105 straipsnio pirmojoje dalyje nurodytų aktų turi Vyriausybė, ne mažiau kaip 1/5 visų Seimo narių, taip pat teismai.

Dėl Respublikos Prezidento aktų sutikimo su Konstitucija ir įstatymais į Konstitucinį Teismą turi teisę kreiptis ne mažiau kaip 1/5 visų Seimo narių ir teismai.

Dėl Vyriausybės aktų sutikimo su Konstitucija ir įstatymais į Konstitucinį Teismą gali kreiptis ne mažiau kaip 1/5 visų Seimo narių, teismai, taip pat Respublikos Prezidentas.

Respublikos Prezidento teikimas Konstituciniam Teismui ar Seimo nutarimas ištirti, ar aktas sutinka su Konstitucija, sustabdo šio akto galiojimą.

Prašyti Konstitucinio Teismo išvados gali Seimas, o dėl Seimo rinkimų ir tarptautinių sutarčių – ir Respublikos Prezidentas.

Konstitucinis Teismas turi teisę atsisakyti priimti nagrinėti bylą ar rengti išvadą, jeigu kreipimasis grindžiamas ne teisiniais motyvais.

107 straipsnis

Lietuvos Respublikos įstatymas (ar jo dalis) arba kitas Seimo aktas (ar jo dalis), Respublikos Prezidento aktas, Vyriausybės aktas (ar jo dalis) negali būti taikomi nuo tos dienos, kai oficialiai paskelbiamas Konstitucinio Teismo sprendimas, kad atitinkamas aktas (ar jo dalis) prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai.

Konstitucinio Teismo sprendimai klausimais, kuriuos Konstitucija priskiria jo kompetencijai, yra galutiniai ir neskundžiami.

Remdamasis Konstitucinio Teismo išvadomis, Konstitucijos 105 straipsnio trečiojoje dalyje nurodytus klausimus galutinai sprendžia Seimas.

108 straipsnis

Konstitucinio Teismo teisėjo įgaliojimai nutrūksta, kai:

- 1) pasibaigia įgaliojimų laikas;
- 2) jis miršta;
- 3) atsistatydina;
- 4) negali eiti savo pareigų dėl sveikatos būklės;
- 5) Seimas jį pašalina iš pareigų apkaltos proceso tvarka.

IX SKIRSNIS

TEISMAS

109 straipsnis

Teisingumą Lietuvos Respublikoje vykdo tik teismai.

Teisėjas ir teismai, vykdydami teisingumą, yra nepriklausomi.

Teisėjai, nagrinėdami bylas, klauso tik įstatymo.

Teismas priima sprendimus Lietuvos Respublikos vardu.

110 straipsnis

Teisėjas negali taikyti įstatymo, kuris prieštarauja Konstitucijai.

Tais atvejais, kai yra pagrindo manyti, kad įstatymas ar kitas teisinis aktas, kuris turėtų būti taikomas konkrečioje byloje, prieštarauja Konstitucijai, teisėjas sustabdo šios bylos nagrinėjimą ir kreipiasi į Konstitucinį Teismą prašydamas spręsti, ar šis įstatymas ar kitas teisinis aktas atitinka Konstituciją.

111 straipsnis

Lietuvos Respublikos teismai yra Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, Lietuvos apeliacinis teismas, apygardų ir apylinkių teismai.

Administracinių, darbo, šeimos ir kitų kategorijų byloms nagrinėti pagal įstatymą gali būti įsteigti specializuoti teismai.

Teismai su ypatingais įgaliojimais taikos metu Lietuvos Respublikoje negali būti steigiami.

Teismų sudarymą ir kompetenciją nustato Lietuvos Respublikos teismų įstatymas.

112 straipsnis

Teisėjais Lietuvoje gali būti tik Lietuvos Respublikos piliečiai.

Aukščiausiojo Teismo teisėjus, o iš jų – pirmininką, skiria ir atleidžia Seimas Respublikos Prezidento teikimu.

Apeliacinio teismo teisėjus, o iš jų – pirmininką, skiria Respublikos Prezidentas Seimo pritarimu.

Apylinkių, apygardų ir specializuotų teismų teisėjus ir pirmininkus skiria, jų darbo vietas keičia Respublikos Prezidentas.

Dėl teisėjų paskyrimo, paaukštinimo, perkėlimo ar atleidimo iš pareigų Respublikos Prezidentui pataria speciali įstatymo numatyta teisėjų institucija.

Asmuo, paskirtas teisėju, įstatymo nustatyta tvarka prisiekia būti ištikimas Lietuvos Respublikai, vykdyti teisingumą tik pagal įstatymą.

113 straipsnis

Teisėjas negali užimti jokių kitų renkamų ar skiriamų pareigų, dirbti verslo, komercijos ar kitokiose privačiose įstaigose ar įmonėse. Jis taip pat negali gauti jokio kito atlyginimo, išskyrus teisėjo atlyginimą bei užmokestį už pedagoginę ar kūrybinę veiklą.

Teisėjas negali dalyvauti politinių partijų ir kitų politinių organizacijų veikloje.

114 straipsnis

Valstybinės valdžios ir valdymo institucijų, Seimo narių ir kitų pareigūnų, politinių partijų, politinių ir visuomeninių organizacijų ar piliečių kišimasis į teisėjo ar teismo veiklą draudžiamas ir užtraukia įstatymo numatytą atsakomybę.

Teisėjas negali būti patrauktas baudžiamojon atsakomybėn, suimtas, negali būti kitaip suvaržyta jo laisvė be Seimo, o tarp Seimo sesijų – be Respublikos Prezidento sutikimo.

115 straipsnis

Lietuvos Respublikos teismų teisėjai atleidžiami iš pareigų įstatymo nustatyta tvarka šiais atvejais:

- 1) savo noru;
- 2) pasibaigus įgaliojimų laikui arba sulaukę įstatyme nustatyto pensinio amžiaus;
- 3) dėl sveikatos būklės;
- 4) išrinkus į kitas pareigas arba jų sutikimu perkėlus į kitą darbą;
- 5) kai savo poelgiu pažemino teisėjo vardą;
- 6) kai įsiteisėja juos apkaltinę teismų nuosprendžiai.

116 straipsnis

Aukščiausiojo Teismo pirmininką ir teisėjus, taip pat Apeliacinio teismo pirmininką ir teisėjus už šiurkštų Konstitucijos pažeidimą arba priesaikos sulaužymą, taip pat paaiškėjus, jog padarytas nusikaltimas, Seimas gali pašalinti iš pareigų apkaltos proceso tvarka.

117 straipsnis

Visuose teismuose bylos nagrinėjamos viešai. Teismo posėdis gali būti uždaras – žmogaus asmeninio ar šeimyninio gyvenimo slaptumui apsaugoti, taip pat jeigu viešai nagrinėjama byla gali atskleisti valstybinę, profesinę ar komercinę paslaptį.

Teismo procesas Lietuvos Respublikoje vyksta valstybine kalba.

Asmenims, nemokantiems lietuvių kalbos, garantuojama teisė dalyvauti tardymo ir teisiniuose veiksmuose per vertėją.

118 straipsnis

Ikiteisminį tyrimą organizuoja ir jam vadovauja, valstybinį kaltinimą baudžiamosiose bylose palaiko prokuroras.

Prokuroras įstatymo nustatytais atvejais gina asmens, visuomenės ir valstybės teises bei teisėtus interesus.

Prokuroras, vykdydamas savo funkcijas, yra nepriklausomas ir klauso tik įstatymo.

Lietuvos Respublikos prokuratūra yra Generalinė prokuratūra ir teritorinės prokuratūros.

Generalinį prokurorą skiria ir atleidžia Respublikos Prezidentas Seimo pritarimu.

Prokurorų skyrimo ir atleidimo tvarką, jų statusą nustato įstatymas.

(Lietuvos Respublikos 2003 m. kovo 20 d. įstatymo Nr. IX-1379, įsigal. 2003 m. balandžio 21 d. (Žin., 2003, Nr. 32-1316) redakcija)

X SKIRSNIS VIETOS SAVIVALDA IR VALDYMAS

119 straipsnis

Savivaldos teisė laiduojama įstatymo numatytiems valstybės teritorijos administraciniam vienetais. Ji įgyvendinama per atitinkamas savivaldybių tarybas.

Savivaldybių tarybų nariais Lietuvos Respublikos piliečius ir kitus nuolatinius administracinio vieneto gyventojus pagal įstatymą ketveriems metams renka Lietuvos Respublikos piliečiai ir kiti nuolatiniai administracinio vieneto gyventojai, remdamiesi visuotine, lygia ir tiesiogine rinkimų teise, slaptu balsavimu.

(Lietuvos Respublikos 2002 m. birželio 20 d. įstatymo Nr. IX-959, įsigal. 2002 m. liepos 21 d. (Žin., 2002, Nr. 65-2629) redakcija)

Savivaldos institucijų organizavimo ir veiklos tvarką nustato įstatymas.

Lietuvos Respublikos įstatymams, Vyriausybės bei savivaldybės tarybos sprendimams tiesiogiai įgyvendinti savivaldybės taryba sudaro jai atskaitingus vykdomuosius organus.

120 straipsnis

Valstybė remia savivaldybes.

Savivaldybės pagal Konstitucijos bei įstatymų apibrėžtą kompetenciją veikia laisvai ir savarankiškai.

121 straipsnis

Savivaldybės sudaro ir tvirtina savo biudžetą.

Savivaldybių tarybos turi teisę įstatymo numatytose ribose ir tvarka nustatyti vietines rinkliavas, savo biudžeto sąskaita savivaldybių tarybos gali numatyti mokesčių bei rinkliavų lengvatas.

122 straipsnis

Savivaldybių tarybos dėl jų teisių pažeidimo turi teisę kreiptis į teismą.

123 straipsnis

Aukštesniuosiuose administraciniuose vienetuose įstatymo nustatyta tvarka valdymą organizuoja Vyriausybė.

Ar savivaldybės laikosi Konstitucijos ir įstatymų, ar vykdo Vyriausybės sprendimus, prižiūri Vyriausybės skiriami atstovai.

Vyriausybės atstovo įgaliojimus ir jų vykdymo tvarką nustato įstatymas.

Įstatymo numatytais atvejais ir tvarka savivaldybės teritorijoje Seimas gali laikinai įvesti tiesioginį valdymą.

124 straipsnis

Savivaldybių tarybų, jų vykdomųjų organų bei jų pareigūnų aktai ar veiksmai, pažeidžiantys piliečių ir organizacijų teises, gali būti skundžiami teisme.

XI SKIRSNIS

FINANSAI IR VALSTYBĖS BIUDŽETAS

125 straipsnis

Lietuvos Respublikoje centrinis bankas yra Lietuvos bankas, kuris nuosavybės teise priklauso Lietuvos valstybei.

Lietuvos banko organizavimo ir veiklos tvarką, taip pat įgaliojimus ir Lietuvos banko valdybos pirmininko teisinį statusą bei jo atleidimo pagrindus nustato įstatymas.

(Lietuvos Respublikos 2006 m. balandžio 25 d. įstatymo Nr. X-572, įsigal. 2006 m. gegužės 26 d. (Žin., 2006, Nr. 48-1701) redakcija)

126 straipsnis

Lietuvos bankui vadovauja banko valdyba, kurią sudaro pirmininkas, jo pavaduotojai ir nariai.

Lietuvos banko valdybos pirmininką skiria penkeriems metams Seimas Respublikos Prezidento teikimu.

127 straipsnis

Lietuvos biudžetinę sistemą sudaro savarankiškas Lietuvos Respublikos valstybės biudžetas, taip pat savarankiški vietos savivaldybių biudžetai.

Valstybės biudžeto pajamos formuojamos iš mokesčių, privalomų mokėjimų, rinkliavų, pajamų iš valstybinio turto ir kitų įplaukų.

Mokesčius, kitas įmokas į biudžetus ir rinkliavas nustato Lietuvos Respublikos įstatymai.

128 straipsnis

Sprendimus dėl valstybinės paskolos ir valstybės kitų esminių turtinių įsipareigojimų priima Seimas Vyriausybės siūlymu.

Valstybinio turto valdymo, naudojimo ir disponavimo tvarką nustato įstatymas.

129 straipsnis

Biudžetiniai metai prasideda sausio 1 dieną ir baigiasi gruodžio 31 dieną.

130 straipsnis

Valstybės biudžeto projektą sudaro Vyriausybė ir pateikia Seimui ne vėliau kaip prieš 75 dienas iki biudžetinių metų pabaigos.

131 straipsnis

Valstybės biudžeto projektą svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu iki naujųjų biudžetinių metų pradžios.

Svarstydamas biudžeto projektą, Seimas gali didinti išlaidas tik nuroydamas šių išlaidų finansavimo šaltinius. Negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti.

132 straipsnis

Jeigu valstybės biudžetas laiku nepatvirtinamas, jo išlaidos biudžetinių metų pradžioje kiekvieną mėnesį negali viršyti praėjusių metų valstybės biudžeto 1/12 išlaidų.

Biudžetiniais metais Seimas gali pakeisti biudžetą. Jis keičiamas pagal tą pačią tvarką, pagal kurią sudaromas, priimamas ir patvirtinamas. Prireikus Seimas gali patvirtinti papildomą biudžetą.

XII SKIRSNIS VALSTYBĖS KONTROLĖ

133 straipsnis

Valstybės kontrolės sistemą ir įgaliojimus nustato įstatymas.

Valstybės kontrolei vadovauja valstybės kontrolierius, kurį penkeriems metams Respublikos Prezidento teikimu skiria Seimas.

Valstybės kontrolierius, pradėdamas eiti pareigas, prisiekia. Priesaiką nustato įstatymas.

134 straipsnis

Valstybės kontrolė prižiūri, ar teisėtai valdomas ir naudojamas valstybės turtas ir kaip vykdomas valstybės biudžetas.

Valstybės kontrolierius teikia Seimui išvadą apie metinę biudžeto įvykdymo apyskaitą.

XIII SKIRSNIS

UŽSIENIO POLITIKA IR VALSTYBĖS GYNIMAS

135 straipsnis

Lietuvos Respublika, įgyvendindama užsienio politiką, vadovaujasi visuotinai pripažintais tarptautinės teisės principais ir normomis, siekia užtikrinti šalies saugumą ir nepriklausomybę, piliečių gerovę ir pagrindines jų teises bei laisves, prisideda prie teise ir teisingumu pagrįstos tarptautinės tvarkos kūrimo.

Lietuvos Respublikoje karo propaganda draudžiama.

136 straipsnis

Lietuvos Respublika dalyvauja tarptautinėse organizacijose, jeigu tai neprieštarauja Valstybės interesams ir jos nepriklausomybei.

137 straipsnis

Lietuvos Respublikos teritorijoje negali būti masinio naikinimo ginklų ir užsienio valstybių karinių bazių.

138 straipsnis

Seimas ratifikuoja ar denonsuoja šias Lietuvos Respublikos tarptautines sutartis:

- 1) dėl Lietuvos Respublikos valstybės sienų pakeitimo;
- 2) dėl politinio bendradarbiavimo su užsienio valstybėmis, tarpusavio pagalbos, taip pat su valstybės gynyba susijusias gynybinio pobūdžio sutartis;
- 3) dėl atsisakymo naudoti jėgą ar grasinti jėga, taip pat taikos sutartis;
- 4) dėl Lietuvos Respublikos ginkluotųjų pajėgų buvimo ir jų statuso užsienio valstybių teritorijose;
- 5) dėl Lietuvos Respublikos dalyvavimo universaliose tarptautinėse organizacijose bei regioninėse tarptautinėse organizacijose;
- 6) daugiašales arba ilgalaikes ekonomines sutartis.

Įstatymuose, taip pat tarptautinėse sutartyse gali būti numatyti ir kiti atvejai, kai Seimas ratifikuoja Lietuvos Respublikos tarptautines sutartis.

Tarptautinės sutartys, kurias ratifikavo Lietuvos Respublikos Seimas, yra sudedamoji Lietuvos Respublikos teisinės sistemos dalis.

139 straipsnis

Lietuvos valstybės gynimas nuo užsienio ginkluoto užpuolimo – kiekvieno Lietuvos Respublikos piliečio teisė ir pareiga.

Įstatymo nustatyta tvarka Lietuvos Respublikos piliečiai privalo atlikti karo ar alternatyviąją krašto apsaugos tarnybą.

Krašto apsaugos organizavimą nustato įstatymai.

140 straipsnis

Svarbiausius valstybės gynybos klausimus svarsto ir koordinuoja Valstybės gynimo taryba, į kurią įeina Respublikos Prezidentas, Ministras Pirmininkas, Seimo Pirmininkas, krašto apsaugos ministras ir kariuomenės vadas. Valstybės gynimo tarybai vadovauja Respublikos Prezidentas. Jos sudarymo, veiklos tvarką ir įgaliojimus nustato įstatymas.

Vyriausiasis valstybės ginkluotųjų pajėgų vadas yra Respublikos Prezidentas.

Už valstybės ginkluotųjų pajėgų tvarkymą ir vadovavimą joms Seimui yra atsakingi Vyriausybė, krašto apsaugos ministras, kariuomenės vadas. Krašto apsaugos ministru negali būti neišėjęs į atsargą karys.

141 straipsnis

Asmenys, atliekantys tikrąją karo arba alternatyviąją tarnybą, taip pat neišėję į atsargą krašto apsaugos sistemos, policijos ir vidaus tarnybos karininkai, puskarininkiai ir liktiniai, kitų sukarintų ir saugumo tarnybų apmokami pareigūnai negali būti Seimo nariais ir savivaldybių tarybų nariais. Jie negali užimti renkamų ar skiriamų pareigų civilinėje valstybinėje tarnyboje, dalyvauti politinių partijų ir politinių organizacijų veikloje.

142 straipsnis

Seimas įveda karo padėtį, skelbia mobilizaciją ar demobilizaciją, priima sprendimą panaudoti ginkluotąsias pajėgas, kai prireikia ginti Tėvynę arba vykdyti Lietuvos valstybės tarptautinius įsipareigojimus.

Ginkluoto užpuolimo atveju, kai kyla grėsmė valstybės suverenumui ar teritorijos vientisumui, Respublikos Prezidentas nedelsdamas priima sprendimą dėl gynybos nuo ginkluotos agresijos, įveda karo padėtį visoje Valstybėje ar jos dalyje, skelbia mobilizaciją ir teikia šiuos sprendimus tvirtinti artimiausiam Seimo posėdžiui, o tarp Seimo sesijų – nedelsdamas šaukia neeilinę Seimo sesiją. Seimas patvirtina arba panaikina Respublikos Prezidento sprendimą.

143 straipsnis

Jeigu karo veikslių metu turi būti rengiami eiliniai rinkimai, Seimas arba Respublikos Prezidentas priima sprendimą pratęsti Seimo, Respublikos Prezidento ar savivaldybių tarybų įgaliojimus. Šiuo atveju rinkimai turi būti skiriami ne vėliau kaip po trijų mėnesių karui pasibaigus.

144 straipsnis

Jeigu Valstybėje iškyla grėsmė konstitucinei santvarkai ar visuomenės rimčiai, Seimas gali visoje valstybės teritorijoje ar jos dalyje įvesti nepaprastąją padėtį. Jos trukmė – iki šešių mėnesių.

Tarp Seimo sesijų neatidėliotinais atvejais tokį sprendimą turi teisę priimti Respublikos Prezidentas, kartu šaukdamas neeilinę Seimo sesiją svarstyti šio klausimo. Seimas patvirtina arba panaikina Respublikos Prezidento sprendimą.

Nepaprastąją padėtį reguliuoja įstatymas.

145 straipsnis

Įvedus karo ar nepaprastąją padėtį, laikinai gali būti apribojamos teisės ir laisvės, nurodytos Konstitucijos 22, 24, 25, 32, 35 ir 36 straipsniuose.

146 straipsnis

Valstybė globoja ir aprūpina karius, kurie eidami karo tarnybą nustoja sveikatos, taip pat karo tarnybą einant žuvusių ar mirusių karių šeimas.

Valstybė aprūpina ir piliečius, kurie gindami Valstybę nustojo sveikatos, taip pat šeimas tų piliečių, kurie gindami Valstybę žuvo ar mirė.

XIV SKIRSNIS

KONSTITUCIJOS KEITIMAS

147 straipsnis

Sumanymą keisti ar papildyti Lietuvos Respublikos Konstituciją turi teisę pateikti Seimui ne mažesnė kaip 1/4 visų Seimo narių grupė arba ne mažiau kaip 300 tūkstančių rinkėjų.

Nepaprastosios padėties ar karo padėties metu Konstitucija negali būti taisoma.

148 straipsnis

Konstitucijos 1 straipsnio nuostata „Lietuvos valstybė yra nepriklausoma demokratinė respublika“ gali būti pakeista tik referendumu, jeigu už tai pasisakytų ne mažiau kaip 3/4 Lietuvos piliečių, turinčių rinkimų teisę.

Tik referendumu gali būti keičiamos pirmojo skirsnio „Lietuvos valstybė“ bei keturioliktojo skirsnio „Konstitucijos keitimas“ nuostatos.

Konstitucijos pataisos dėl kitų Konstitucijos skirsnių turi būti svarstomos ir dėl jų balsuojama Seime du kartus. Tarp šių balsavimų turi būti daroma ne mažesnė kaip trijų mėnesių pertrauka. Įstatymo projektas dėl Konstitucijos keitimo laikomas Seimo priimtu, jeigu kiekvieno balsavimo metu už tai balsavo ne mažiau kaip 2/3 visų Seimo narių.

Nepriimta Konstitucijos pataisa Seimui iš naujo svarstyti gali būti teikiama ne anksčiau kaip po metų.

149 straipsnis

Priimtą įstatymą dėl Konstitucijos keitimo pasirašo Respublikos Prezidentas ir ne vėliau kaip per 5 dienas oficialiai paskelbia.

Jeigu nurodytu laiku tokio įstatymo Respublikos Prezidentas nepasirašo ir nepaskelbia, šis įstatymas įsigalioja, kai jį pasirašo ir oficialiai paskelbia Seimo Pirmininkas.

Įstatymas dėl Konstitucijos keitimo įsigalioja ne anksčiau kaip po vieno mėnesio nuo jo priėmimo.

BAIGIAMIEJI NUOSTATAI

150 straipsnis

Lietuvos Respublikos Konstitucijos sudedamąja dalimi yra:

1991 m. vasario 11 d. Konstitucinis įstatymas „Dėl Lietuvos valstybės“;

1992 m. birželio 8 d. Konstitucinis aktas „Dėl Lietuvos Respublikos nesijungimo į postsovietines Rytų sąjungas“;

1992 m. spalio 25 d. Įstatymas „Dėl Lietuvos Respublikos Konstitucijos įsigaliojimo tvarkos“;

2004 m. liepos 13 d. Konstitucinis aktas „Dėl Lietuvos Respublikos narystės Europos Sąjungoje“.

(Lietuvos Respublikos 2004 m. liepos 13 d. įstatymo Nr. IX-2343, įsigal. 2004 m. rugpjūčio 14 d. (Žin., 2004, Nr. 111-4123) redakcija)

151 straipsnis

Ši Lietuvos Respublikos Konstitucija įsigalioja kitą dieną po referendumo rezultatų oficialaus paskelbimo ir su sąlyga, jeigu referendume jai pritarė daugiau kaip pusė visų Lietuvos Respublikos piliečių, turinčių rinkimų teisę.

152 straipsnis

Šios Konstitucijos ir jos atskirų nuostatų įsigaliojimo tvarką reglamentuoja Lietuvos Respublikos įstatymas „Dėl Lietuvos Respublikos Konstitucijos įsigaliojimo tvarkos“, kuris priimamas referendumu kartu su šia Lietuvos Respublikos Konstitucija.

153 straipsnis

Kai ši Lietuvos Respublikos Konstitucija bus priimta referendumu, Lietuvos Respublikos Seimas iki 1993 metų spalio 25 dienos 3/5 visų Seimo narių balsų dauguma gali pakeisti Lietuvos Respublikos Konstitucijos nuostatas, kurios yra 47, 55, 56 straipsniuose, 58 straipsnio antrosios dalies 2 punkte, 65, 68, 69 straipsniuose, 84 straipsnio 11 ir 12 punktuose, 87 straipsnio pirmojoje dalyje, 96, 103, 118 straipsniuose, 119 straipsnio ketvirtojoje dalyje.

154 straipsnis

Referendumu priimtą Lietuvos Respublikos Konstituciją ir Lietuvos Respublikos įstatymą „Dėl Lietuvos Respublikos Konstitucijos įsigaliojimo tvarkos“ pasirašo ir ne vėliau kaip per 15 dienų skelbia Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Pirmininkas.

Lietuvos Respublikos
Aukščiausiosios Tarybos Pirmininkas
VYTAUTAS LANDSBERGIS

Vilnius, 1992 m. lapkričio 6 d.

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
KONSTITUCIJOS
SUDEDAMOJI DALIS**

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCINIS ĮSTATYMAS DĖL LIETUVOS VALSTYBĖS*

Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba,

atsižvelgdama į tai, kad daugiau kaip trys ketvirtadaliai Lietuvos gyventojų, turinčių aktyviają rinkimų teisę, 1991 m. vasario 9 d. per visuotinę apklausą (plebiscitą) slaptu balsavimu pasisakė už tai, kad „Lietuvos valstybė būtų nepriklausoma demokratinė respublika“;

pažymėdama, kad šiuo suvereninių galių ir valios pareiškimu Lietuvos tauta vėl patvirtino savo nekintamą nuostatą dėl nepriklausomos Lietuvos valstybės,

suprasdama plebiscito rezultatus kaip visuotinį pasiryžimą stiprinti ir ginti Lietuvos nepriklausomybę bei kurti demokratinę respubliką ir

vykdydama Lietuvos tautos valią,

p r i m a ir iškilmingai skelbia šį įstatymą.

---

* Žin., 1991, Nr. 6-166.

1 straipsnis. Teiginys „Lietuvos valstybė yra nepriklausoma demokratinė respublika“ yra Lietuvos Respublikos konstitucinė norma ir pamatinis valstybės principas.

2 straipsnis. Šio įstatymo pirmajame straipsnyje suformuluota konstitucinė norma ir pamatinis valstybės principas gali būti pakeisti tik Lietuvos tautos visuotinės apklausos (plebiscito) būdu, jeigu už tai pasisakytų ne mažiau kaip trys ketvirtadaliai Lietuvos piliečių, turinčių aktyviąją rinkimų teisę.

Lietuvos Respublikos
Aukščiausiosios Tarybos Pirmininkas
VYTAUTAS LANDSBERGIS

1991 m. vasario 11 d. Nr. I-1051, Vilnius

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
KONSTITUCINIS AKTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS NESIJUNGIMO
Į POSTSOVIETINIS RYTŲ SAJUNGAS***

Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba,

remdamasi 1918 m. vasario 16 d. ir 1990 m. kovo 11 d. aktais dėl Lietuvos nepriklausomos valstybės atkūrimo ir 1991 m. vasario 9 d. visos tautos pareikšta valia ir

matydama pastangas bet koku pavidalu išsaugoti buvusią SSR Sąjungą su visais jos užkariavimais ir ketinimus įtraukti Lietuvą į postsovietinio Rytų bloko gynybines, ekonomines, finansines ir kitokias „erdves“;

n u t a r i a:

---

* Žin., 1992, Nr. 18-513.

1. Puoselėti abipusiškai naudingus ryšius su kiekviena valstybe, anksčiau buvusia SSRS sudėtyje, tačiau niekada ir jokių pavidalu nesijungti į jokias buvusios SSRS pagrindu kuriamas naujas politines, karines, ekonomines ar kitokias valstybių sąjungas bei sandraugas.

2. Veikla, kuria siekiama įtraukti Lietuvos valstybę į šio Konstitucinio akto pirmajame straipsnyje nurodytas valstybių sąjungas ar sandraugas, yra laikoma priešiška Lietuvos nepriklausomybei ir atsakomybė už ją nustatoma pagal įstatymus.

3. Lietuvos Respublikos teritorijoje negali būti jokių Rusijos, Nepriklausomų Valstybių Sandraugos ar į ją įeinančių valstybių karinių bazių ir kariuomenės dalinių.

Lietuvos Respublikos
Aukščiausiosios Tarybos Pirmininkas
VYTAUTAS LANDSBERGIS

1992 m. birželio 8 d. Nr. I-2622, Vilnius

LIETUVOS RESPUBLIKOS ĮSTATYMAS DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCIJOS ĮSIGALIOJIMO TVARKOS*

1 straipsnis

Įsigaliojus Lietuvos Respublikos Konstitucijai, netenka galios Lietuvos Respublikos Laikinasis Pagrindinis Įstatymas.

2 straipsnis

Įstatymai, kiti teisiniai aktai ar jų dalys, galioję Lietuvos Respublikos teritorijoje iki Lietuvos Respublikos Konstitucijos priėmimo, galioja tiek, kiek jie neprieštarauja Konstitucijai ir šiam įstatymui, ir galios tol, kol nebus pripažinti netekusiais galios ar suderinti su Konstitucijos nuostatomis.

---

* Žin., 1992, Nr. 33-1015.

3 straipsnis

Lietuvos Respublikos įstatymų nuostatos, reglamentuojančios Lietuvos Respublikos aukščiausiųjų valstybinės valdžios ir valdymo institucijų, deputatų, savivaldybių tarybų statusus, galioja tol, kol išrinktas Seimas nenuspręs ko kita.

4 straipsnis

Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos ir jos deputatų įgaliojimai baigiasi nuo tada, kai išrinktas Lietuvos Respublikos Seimas susirenka į pirmąjį posėdį.

Lietuvos Respublikos Seimo nariai į posėdį renkasi trečiąją darbo dieną po to, kai Lietuvos Respublikos Vyriausioji rinkimų komisija po abiejų rinkimų ratų oficialiai paskelbs apie tai, kad išrinkta ne mažiau kaip 3/5 visų Seimo narių.

5 straipsnis

Nustatomas toks Lietuvos Respublikos Seimo nario priesaikos tekstas:

„Aš, (vardas, pavardė),

prisiekiu būti ištikimas Lietuvos Respublikai;

prisiekiu gerbti ir vykdyti jos Konstituciją ir įstatymus, saugoti jos žemių vientisumą;

prisiekiu visomis išgalėmis stiprinti Lietuvos nepriklausomybę, sąžiningai tarnauti Tėvynei, demokratijai, Lietuvos žmonių gerovei.

Tepadeda man Dievas!“

Prisiekti leidžiama ir be paskutiniojo sakinio.

6 straipsnis

Laikotarpiu, kol dar nėra Respublikos Prezidento, ši teisinė situacija tolygi tai, kuri yra numatyta Lietuvos Respublikos Konstitucijos 89 straipsnyje.

Prireikus Seimas gali pratęsti 89 straipsnyje numatytus terminus daugiau kaip pusės visų Seimo narių balsų dauguma, bet ne ilgiau kaip keturiems mėnesiams.

7 straipsnis

Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo teisėjai, o iš jų – Konstitucinio Teismo pirmininkas, turi būti paskirti ne vėliau kaip per vieną mėnesį po Respublikos Prezidento išrinkimo.

Pirmą kartą skiriant Konstitucinio Teismo teisėjus, trys iš jų skiriami trejiems metams, trys – šešeriems ir trys – devyneriems.

Respublikos Prezidentas, Seimo Pirmininkas ir Aukščiausiojo Teismo pirmininkas, siūlydami skirti Konstitucinio Teismo teisėjus, nurodo, kuriuos iš jų skirti trejiems, šešeriems ir devyneriems metams.

Konstitucinio Teismo teisėjai, kurie bus skiriami trejiems ir šešeriems metams, po ne mažesnės kaip trejų metų pertraukos gali užimti šias pareigas dar vieną kadenciją.

8 straipsnis

Lietuvos Respublikos Konstitucijos 20 straipsnio trečiosios dalies nuostatos pradedamos taikyti nuo tada, kai bus suderinti Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso įstatymai su šia Konstitucija.

Lietuvos Respublikos
Aukščiausiosios Tarybos Pirmininkas
VYTAUTAS LANDSBERGIS

1992 m. lapkričio 6 d., Vilnius

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
KONSTITUCINIS AKTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS NARYSTĖS
EUROPOS SAJUNGOJE***

Lietuvos Respublikos Seimas,

vykdydamas Lietuvos Respublikos piliečių valią, pareikštą 2003 m. gegužės 10 ir 11 dienomis įvykusiame referendume dėl Lietuvos Respublikos narystės Europos Sąjungoje,

reikšdamas įsitikinimą, kad Europos Sąjunga gerbia žmogaus teises ir pagrindines laisves, o Lietuvos narystė Europos Sąjungoje prisidės prie žmogaus teisių ir laisvių efektyvesnio užtikrinimo,

pažymėdamas, kad Europos Sąjunga gerbia savo valstybių narių nacionalinį tapatumą ir konstitucines tradicijas,

siekdamas užtikrinti visateisį Lietuvos Respublikos dalyvavimą Europos integracijoje bei Lietuvos Respublikos saugumą ir jos piliečių gerovę,

---

* Šiuo konstituciniu aktu Lietuvos Respublikos Konstitucija papildyta 2004 m. liepos 13 d. įstatymu Nr. IX-2343 (Žin., 2004, Nr. 111-4123). – *Leidėjo pastaba.*

2003 m. rugsėjo 16 d. ratifikavęs Belgijos Karalystės, Danijos Karalystės, Vokietijos Federacinės Respublikos, Graikijos Respublikos, Ispanijos Karalystės, Prancūzijos Respublikos, Airijos, Italijos Respublikos, Liuksemburgo Didžiosios Hercogystės, Nyderlandų Karalystės, Austrijos Respublikos, Portugalijos Respublikos, Suomijos Respublikos, Švedijos Karalystės, Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės (Europos Sąjungos valstybių narių) ir Čekijos Respublikos, Estijos Respublikos, Kipro Respublikos, Latvijos Respublikos, Lietuvos Respublikos, Vengrijos Respublikos, Maltos Respublikos, Lenkijos Respublikos, Slovėnijos Respublikos, Slovakijos Respublikos sutartį dėl Čekijos Respublikos, Estijos Respublikos, Kipro Respublikos, Latvijos Respublikos, Lietuvos Respublikos, Vengrijos Respublikos, Maltos Respublikos, Lenkijos Respublikos, Slovėnijos Respublikos ir Slovakijos Respublikos stojimo į Europos Sąjungą, pasirašytą 2003 m. balandžio 16 d. Atėnuose,

p r i i m a ir skelbia šį Konstitucinį aktą:

1. Lietuvos Respublika, būdama Europos Sąjungos valstybe nare, dalijasi ar patiki Europos Sąjungai valstybės institucijų kompetenciją sutartyse, kuriomis yra grindžiama Europos Sąjunga, numatytose srityse ir tiek, kad kartu su kitomis Europos Sąjungos valstybėmis narėmis bendrai vykdytų narystės įsipareigojimus šiose srityse, taip pat naudotųsi narystės teisėmis.

2. Europos Sąjungos teisės normos yra sudedamoji Lietuvos Respublikos teisinės sistemos dalis. Jeigu tai kyla iš sutarčių, kuriomis grindžiama Europos Sąjunga, Europos Sąjungos teisės normos taikomos tiesiogiai, o teisės normų kolizijos atveju jos turi viršenybę prieš Lietuvos Respublikos įstatymus ir kitus teisės aktus.

3. Vyriausybė informuoja Seimą apie pasiūlymus priimti Europos Sąjungos teisės aktus. Dėl pasiūlymų priimti Europos Sąjungos teisės aktus, reglamentuojančius sritis, kurios pagal Lietuvos Respublikos Konstituciją susijusios su Seimo kompetencija, Vyriausybė konsultuojasi su Seimu. Seimas gali rekomenduoti Vyriausybei Lietuvos Respublikos poziciją dėl šių pasiūlymų. Seimo Europos reikalų komitetas ir Užsienio reikalų komitetas Seimo statuto nustatyta tvarka Vyriausybei gali pateikti Seimo nuomonę dėl pasiūlymų priimti Europos Sąjungos teisės aktus. Vyriausybė įvertina Seimo ar jo komitetų teikiamas rekomendacijas ar nuomones ir informuoja Seimą apie jų vykdymą teisės aktų nustatyta tvarka.

4. Vyriausybė pasiūlymus priimti Europos Sąjungos teisės aktus nagrinėja teisės aktų nustatyta tvarka. Dėl šių pasiūlymų Vyriausybė gali priimti sprendimus ar rezoliucijas, kurių priėmimui netaikomos Konstitucijos 95 straipsnio nuostatos.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS VALDAS ADAMKUS

KONSTITUCINIAI ĮSTATYMAI

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
KONSTITUCIJOS 47 STRAIPSNIO 3 DALIES
ĮGYVENDINIMO
KONSTITUCINIS ĮSTATYMAS**

1996 m. birželio 20 d. Nr. I-1392*
Vilnius

*(Lietuvos Respublikos 2003 m. kovo 20 d. įstatymo Nr. IX-1381,
įsigal. 2003 m. balandžio 9 d. (Žin., 2003, Nr. 34-1418) redakcija)*

PIRMASIS SKIRSNIS BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

Įgyvendinant Konstitucijos 47 straipsnio 3 dalies nuostatas, šiame Įstatyme nustatomi:

1) užsienio subjektai, kuriems šiame Įstatyme nustatyta tvarka ir sąlygomis Lietuvoje gali būti leidžiama nuosavybės teise įsigyti žemę, vidaus vandenį ir miškus;

2) sąlygos, tvarka ir apribojimai, kurių laikydamiesi šio Įstatymo nustatyti užsienio subjektai gali įsigyti nuosavybės teise žemę, vidaus vandenį ir miškus.

---

* Žin., 1996, Nr. 64-1503; 2003, Nr. 34-1418.

2 straipsnis. Pagrindinės Įstatymo sąvokos

1. **Užsienio subjektai** – užsieniečiai ir užsienio juridiniai asmenys, taip pat kitos užsienio organizacijos, apibūdintos šio straipsnio 4 dalyje.

2. **Užsieniečiai** – užsienio valstybių piliečiai ir užsienio valstybių nuolatiniai gyventojai, taip pat Lietuvos Respublikos nuolatiniai gyventojai, neturintys Lietuvos Respublikos pilietybės.

3. **Užsienio juridinis asmuo** – užsienio valstybėje įsteigta įmonė, įstaiga ar organizacija, kuri gali savo vardu įgyti ir turėti teisių bei pareigų, būti ieškovu ar atsakovu teisme.

4. **Kitos užsienio organizacijos** – užsienio valstybėse įsteigtos organizacijos, neturinčios juridinio asmens statuso, tačiau turinčios civilinį teisingumą pagal tų valstybių įstatymus.

5. **Ūkinė veikla** – įstatymų nustatyta tvarka Lietuvoje vykdoma neterminuota ir nuolatinė pramoninė, komercinė, profesinė, amatininkų bei kita veikla, kuria siekiama pelno laikantis Lietuvos Respublikos įstatymų nustatytos tvarkos bei sąlygų.

6. **Ne žemės ūkio paskirties žemės sklypai** – žemės sklypai, pagal įstatymų nustatyta tvarka patvirtintus detaliuosius planus numatyti tam tikros paskirties veiklai reikalingiems pastatams ir įrenginiams statyti, taip pat tam tikros paskirties veiklai skirtų esamų pastatų ir įrenginių žemės sklypai, kurie būtini tiems pastatams ir įrenginiams eksploatuoti.

7. **Pastatai ir įrenginiai** – užsienio subjektų steigimo dokumentuose nurodytai ūkinei veiklai Lietuvoje reikalingi pastatai ir įrenginiai, kurie susiję su žeme ir kurie negali būti perkelti nepakeitus jų paskirties ir esmės.

3 straipsnis. Užsienio subjektai, kuriems gali būti leidžiama įsigyti nuosavybės teise žemę, vidaus vandenys ir miškus

Pagal šį Įstatymą įsigyti nuosavybės teise žemę, vidaus vandenys ir miškus gali būti leidžiama užsienio subjektams, atitinkantiems Lietuvos pasirinktos europinės ir transatlantinės integracijos kriterijus.

4 straipsnis. Europinės ir transatlantinės integracijos kriterijus atitinkantys užsienio subjektai

1. Lietuvos pasirinktos europinės ir transatlantinės integracijos kriterijus atitinka užsienio juridiniai asmenys, taip pat kitos užsienio organizacijos, įsteigti:

1) valstybėse Europos Sąjungos narėse arba valstybėse, sudariusiose Europos sutartį (Asociacijos sutartį) su Europos bendrijomis bei jų šalimis narėmis;

2) valstybėse Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos, Šiaurės Atlanto Sutarties Organizacijos narėse bei valstybėse Europos ekonominės erdvės susitarimo dalyvėse.

2. Lietuvos pasirinktos europinės ir transatlantinės integracijos kriterijus atitinka šio straipsnio 1 dalyje nurodytų valstybių piliečiai ir šių užsienio valstybių nuolatiniai gyventojai, taip pat Lietuvos Respublikos nuolatiniai gyventojai, neturintys Lietuvos Respublikos pilietybės.

5 straipsnis. Draudimas parduoti žemę, vidaus vandenį ir miškus, kol į juos neatkurtos Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisės

1. Žemę, į kurią pagal Lietuvos Respublikos įstatymus privalo būti atkurtos Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisės, šio Įstatymo 4 straipsnyje nurodyti užsienio subjektai gali įsigyti po to, kai pagal įstatymus bus atkurtos Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisės į ją ir žemės nuosavybės teisės bus įstatymų nustatyta tvarka įregistruotos.

2. Valstybinė žemės ūkio paskirties žemė, vidaus vandenys ir miškai gali būti parduodami ar kitaip perduodami privačios nuosavybės teise šio Įstatymo 4 straipsnyje nurodytiems užsienio subjektams tik baigus atkurti nuosavybės teises bei žemės reformą toje kadastro vietovėje Žemės reformos įstatymo nustatyta tvarka.

ANTRASIS SKIRSNIS*
UŽSIENIO SUBJEKTŲ TEISĖ
ĮSIGYTI NUOSAVYBĖS TEISĖ ŽEMĘ,
VIDAUS VANDENIS IR MIŠKUS

6 straipsnis. Užsienio subjektų teisė įsigyti nuosavybės teisę žemę, vidaus vandenį ir miškus

1. Šio Įstatymo 4 straipsnyje nustatytus kriterijus atitinkantys užsienio subjektai Lietuvos Respublikoje turi teisę įsigyti nuosavybės teisę žemę, vidaus vandenį ir miškus ta pačia tvarka ir tomis pačiomis sąlygomis kaip ir Lietuvos Respublikos piliečiai bei juridiniai asmenys.

2. Šio Įstatymo 4 straipsnyje nustatytų kriterijų neatitinkantiems užsienio subjektams draudžiama įsigyti nuosavybės teisę žemę, vidaus vandenį ir miškus, tačiau šį turtą jie gali valdyti ar naudoti Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

---

* Dėl antrojo skirsnio įsigaliojimo žr. šio įstatymo 17 straipsnio 1 dalį. – *Leidėjo pastaba.*

TREČIASIS SKIRSNIS**

7–15 straipsniai. *Neteko galios.*

** Neteko galios nuo 2004 m. gegužės 1 d.
(žr. šio įstatymo 17 straipsnio 1 dalį). – *Leidėjo pastaba.*

KETVIRTASIS SKIRSNIS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

16 straipsnis. Šis Įstatymas ir tarptautinės sutartys

1. Šio Įstatymo 4 straipsnyje nustatytus kriterijus atitinkančių užsienio subjektų teisė įsigyti žemės sklypus Lietuvoje yra preferencija, skirta Lietuvos pasirinktai europinei ir transatlantinei integracijai į valstybių sąjungas ir organizacijas bei Europos sutarties, steigiančios Europos bendrijų bei jų šalių narių ir Lietuvos Respublikos asociaciją, nuostatomis įgyvendinti. Ši preferencija taikoma abipusiškumo pagrindais, kai Lietuvos kilmės subjektams užsienio šalyje suteikiamos ne mažesnės teisės.

2. Negali būti sudaroma Lietuvos Respublikos tarptautinė sutartis, kuri nustatytų teisę įsigyti žemės sklypus nuosavybės teise šio Įstatymo 4 straipsnyje nustatytų kriterijų neatitinkantiems užsienio subjektams.

3. Jokia Lietuvos Respublikos tarptautinė sutartis, sudaryta iki šio Įstatymo įsigaliojimo, išskyrus šio straipsnio 1 dalyje nurodytąją, negali būti aiškinama kaip suteikianti pagrindą gauti leidimą įsigyti nuosavybės teise žemės sklypą šio Įstatymo 4 straipsnyje nustatytų kriterijų neatitinkantiems užsienio subjektams.

17 straipsnis. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 47 straipsnio 3 dalies įgyvendinimo konstitucinio įstatymo galiojimas ir taikymas

1. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 47 straipsnio 3 dalies įgyvendinimo konstitucinio įstatymo trečiasis skirsnis galioja iki Lietuvos Respublikos įstojimo į Europos Sąjungą dienos. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 47 straipsnio 3 dalies įgyvendinimo konstitucinio įstatymo antrasis skirsnis įsigalioja nuo Lietuvos Respublikos įstojimo į Europos Sąjungą dienos, išskyrus šio straipsnio 2 dalyje nustatytą išimtį dėl žemės ūkio paskirties ir miškų ūkio paskirties žemės įsigijimo.

2. Šio Įstatymo 4 straipsnyje nustatytus kriterijus atitinkantys užsienio subjektai, išskyrus tuos užsieniečius, kurie ne mažiau kaip 3 metus Lietuvoje nuolat gyveno ir vertėsi žemės ūkio veikla, ir užsienio juridinius asmenis bei kitas užsienio organizacijas, įsteigusius Lietuvoje atstovybes ar filialus, negali įsigyti žemės ūkio paskirties ir miškų ūkio paskirties žemės iki 2014 m. balandžio 30 d.

(Lietuvos Respublikos 2011 m. lapkričio 3 d. įstatymo Nr. XI-1626, įsigal. 2011 m. lapkričio 12 d. (Žin., 2011, Nr. 135-6404) redakcija)

3. Nuo tos dienos, kurią Lietuvos Respublika taps Europos Sąjungos nare, galios tik tos šio Įstatymo nuostatos, kurios neprieštaraus Lietuvos Respublikos stojimo į Europos Sąjungą sutarčiai.

REPUBLIKOS PREZIDENTAS ALGIRDAS BRAZAUSKAS

**LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCIJOS
47 STRAIPSNIO ANTROJOJE DALYJE
NUMATYTO ŽEMĖS SKLYPŲ
ĮSIGIJIMO NUOSAVYBĖN SUBJEKTŲ,
TVARKOS, SĄLYGŲ IR APRIBOJIMŲ
KONSTITUCINIO ĮSTATYMO ĮRAŠYMO
Į KONSTITUCINIŲ ĮSTATYMŲ SĄRAŠĄ
ĮSTATYMAS***

1996 m. birželio 20 d. Nr. I-1393
Vilnius

**1 straipsnis. Įstatymo įrašymas į Konstitucinių
įstatymų sąrašą**

Lietuvos Respublikos Seimas, remdamasis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 69 straipsnio trečiąja dalimi, įrašo į Konstitucinių įstatymų sąrašą Lietuvos Respublikos Konstitucijos 47 straipsnio antrojoje dalyje numatyto žemės sklypų įsigijimo nuosavybėn subjektų, tvarkos, sąlygų ir apribojimų konstitucinį įstatymą.

---

* Žin., 1996, Nr. 64-1504.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS ALGIRDAS BRAZAUSKAS

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
KONSTITUCINIŲ ĮSTATYMŲ SĄRAŠO
KONSTITUCINIS ĮSTATYMAS***

2012 m. kovo 15 d. Nr. XI-1932
Vilnius

Lietuvos Respublikos Seimas,

vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucija;

atsižvelgdamas į Lietuvos Respublikos Konstitucijoje
nustatytą konstitucinių įstatymų vietą teisės aktų sistemoje;

pabrėždamas jų svarbą Lietuvos teisės sistemai;

pripažindamas būtinumą konstituciniais įstatymais
reglamentuoti ypač reikšmingus visuomeninius santykius ir
taip užtikrinti jų stabilumą,

p r i i m a šį įstatymą.

---

* Žin., 2012, Nr. 36-1772

1 straipsnis. Įstatymo tikslas

Šiuo įstatymu siekiama sudaryti teisinės prielaidas priimti konstitucinius įstatymus pagal Lietuvos Respublikos Konstitucijos 69 straipsnio trečiojoje dalyje nustatytus reikalavimus.

2 straipsnis. Lietuvos Respublikos konstitucinių įstatymų sąrašas

1. Į Lietuvos Respublikos konstitucinių įstatymų sąrašą įrašomi šie įstatymai:

1) Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos konstitucinis įstatymas;

2) Lietuvos Respublikos valstybės herbo, kitų herbų ir herbinių ženklų konstitucinis įstatymas;

3) Lietuvos Respublikos valstybės vėliavos ir kitų vėliavų konstitucinis įstatymas;

4) Lietuvos Respublikos valstybės himno konstitucinis įstatymas;

5) Lietuvos Respublikos referendumo konstitucinis įstatymas;

6) Lietuvos Respublikos rinkimų kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo konstitucinis įstatymas;

7) Lietuvos Respublikos piliečių įstatymų leidybos iniciatyvos konstitucinis įstatymas;

8) Lietuvos Respublikos peticijų konstitucinis įstatymas;

9) Lietuvos Respublikos nepaprastosios padėties konstitucinis įstatymas.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodyti konstituciniai įstatymai gali būti priimti tik pagal Lietuvos Respublikos Konstituciją ir Lietuvos Respublikos Seimo statute nustatytas konstitucinių įstatymų leidybos procedūras.

3 straipsnis. Įstatymo keitimas ar papildymas

Šis įstatymas gali būti keičiamas, pildomas ar pripažįstamas netekusiu galios ne mažesne kaip 3/5 visų Seimo narių balsų dauguma Lietuvos Respublikos Konstitucijos ir Lietuvos Respublikos Seimo statuto nustatyta tvarka.

4 straipsnis. Baigiamosios nuostatos

1. Joks Lietuvos Respublikos įstatymas negali būti priimtas kaip konstitucinis įstatymas, jeigu jis nėra įrašytas į šiam įstatyme nustatytą Lietuvos Respublikos konstitucinių įstatymų sąrašą, išskyrus tiesiogiai Lietuvos Respublikos Konstitucijoje nurodytus konstitucinius įstatymus.

2. Lietuvos Respublikos Konstitucijoje tiesiogiai nurodytų konstitucinių įstatymų ir į šiam įstatyme nustatytą Lietuvos Respublikos konstitucinių įstatymų sąrašą įrašytų konstitucinių įstatymų leidybai taikomos konstitucinių įstatymų leidybos procedūros, nustatytos Lietuvos Respublikos Seimo statute.

3. Šio įstatymo nuostatos netaikomos Lietuvos Respublikos Konstitucijos 150 straipsnyje nurodytiems konstituciniams įstatymams ir konstituciniams aktams, kaip Lietuvos Respublikos Konstitucijos sudedamajai daliai, ir Lietuvos Respublikos Konstitucijoje tiesiogiai nurodytiems konstituciniams įstatymams.

RESPUBLIKOS PREZIDENTĖ DALIA GRYBAUSKAITĖ

Lietuva. Konstitucija (1992)

Li-147 Lietuvos Respublikos Konstitucija :
Lietuvos Respublikos piliečių priimta
1992 m. spalio 25 d. referendume :
oficialus tekstas / Lietuvos Respublikos
teisingumo ministerija. – 4-oji laida. –
Vilnius : Registrų centras, 2013. – 120 p.

ISBN 978-9955-30-123-3 (knyga kietu viršeliu)

ISBN 978-9955-30-133-2 (PDF)

ISBN 978-9955-30-134-9 (EPUB)

ISBN 978-9955-30-135-6 (MOBI)

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCIJA

Parengė VĮ Registrų centro
Teisinės informacijos departamentas

Žirmūnų g. 68A, LT-09124 Vilnius
tel./faks. (8 5) 261 2806

www.teisineliteratura.lt, leidyba@registrucentras.lt

Išleido VĮ Registrų centras
V. Kudirkos g. 18-3, LT-03105 Vilnius